

Tweede Voortgangsrapportage 2024

Versie: 2.0.0.0.0.0

Inhoudsopgave

1 Voorwoord	3
2 Leeswijzer en samenvatting	5
2.1 Leeswijzer	5
2.2 Samenvatting	5
3 Beleidsrealisatie begroting 2024	7
3.1 Bestuur en dienstverlening	8
3.2 Veiligheid	14
3.3 Economie	20
3.4 Mobiliteit	26
3.5 Omgevingskwaliteit	34
3.6 Stedelijke ontwikkeling	40
3.7 Jeugd en onderwijs	50
3.8 Cultuur, sport en recreatie	58
3.9 Maatschappelijke ondersteuning	68
3.10 Werk en inkomen	73
3.11 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	79
4 Paragrafen	83
4.1 Plankosten	83
4.2 Initiatieven derden	86
4.3 Personele lasten en externe inhuur	88
4.4 Bedrijfsvoeringsreserve concern	89
4.5 Taakstellingen	90
4.6 Halfjaarlijkse MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG)	91
5 Overzicht reservemutaties	93

Hoofdstuk 1

1 Voorwoord

Uit de Tweede Voortgangsrapportage 2024 blijkt dat de uitvoering van de Programmabegroting 2024 grotendeels op koers ligt: we realiseren het overgrote deel van de prestaties uit de begroting volgens plan. Alleen bij de prestatie 'organiseren van specialistisch jeugdhulp' is de verwachting dat deze niet binnen de gestelde kaders gerealiseerd kan worden. Begin 2024 is een bestuurlijke taskforce ingesteld om te komen tot maatregelen om het stelsel van regionale jeugdzorg te verbeteren en de sturing op inhoud en kosten te optimaliseren. Een toelichting hierop is opgenomen bij programma 7 Jeugd en onderwijs.

Financiële beeld

De mee- en tegenvallers uit deze rapportage leiden per saldo tot een voordeel van afgerond € 3,4 miljoen voor 2024. Het voordeel is een resultante van een aantal flinke meevallers en beperkte nadelen die grotendeels binnen Algemene dekkingsmiddelen en Overhead zijn opgetreden.

De algemene uitkering 2024 is € 2,3 miljoen hoger door voornamelijk een overschot op het BTW-compensatiefonds.

Andere belangrijke meevallers zijn een voordeel van € 2,0 miljoen op de ontwikkeling van de financieringslasten door o.a. een hogere doorbelasting van interne rente naar de taakvelden en een incidentele vrijval van € 1,0 miljoen op de voorziening bijstandsdebiteuren omdat cliënten meer dan verwacht hun schuld terugbetalen.

We stellen u voor om het verwachte voordeel van per saldo € 3,4 miljoen direct te verrekenen met de concernreserve, zodat de begroting weer op 0 sluit.

Leiden, september 2024

College van burgemeester en wethouders

Hoofdstuk 2

2 Leeswijzer en samenvatting

2.1 Leeswijzer

De voortgangsrapportage bestaat uit twee delen:

- Verantwoording van de beleidsrealisatie van de Programmabegroting 2024;
- De paragrafen plankosten, initiatieven derden, personele lasten, bedrijfsvoeringsreserve concern, taakstellingen en halfjaarsrapportage meerjarenperspectief grondexploitatie.

De verantwoording van de beleidsrealisatie volgt de programma-indeling van de Programmabegroting 2024. Aan de hand van de doelenbomen met de prestaties geven we met de kleuren van de stoplichten aan in hoeverre de uitvoering van de prestaties op schema ligt:

Stoplicht	Betekenis
✓ Groen	Prestatie wordt of is binnen de gestelde kaders van tijd, geld en kwaliteit gerealiseerd.
⚠ Oranje	Er is een risico dat de prestatie niet binnen de gestelde kaders van tijd, geld en kwaliteit wordt gerealiseerd. Hierop is bijsturing nodig.
✖ Rood	Prestatie wordt of is niet binnen de gestelde kaders van tijd, geld en kwaliteit gerealiseerd.

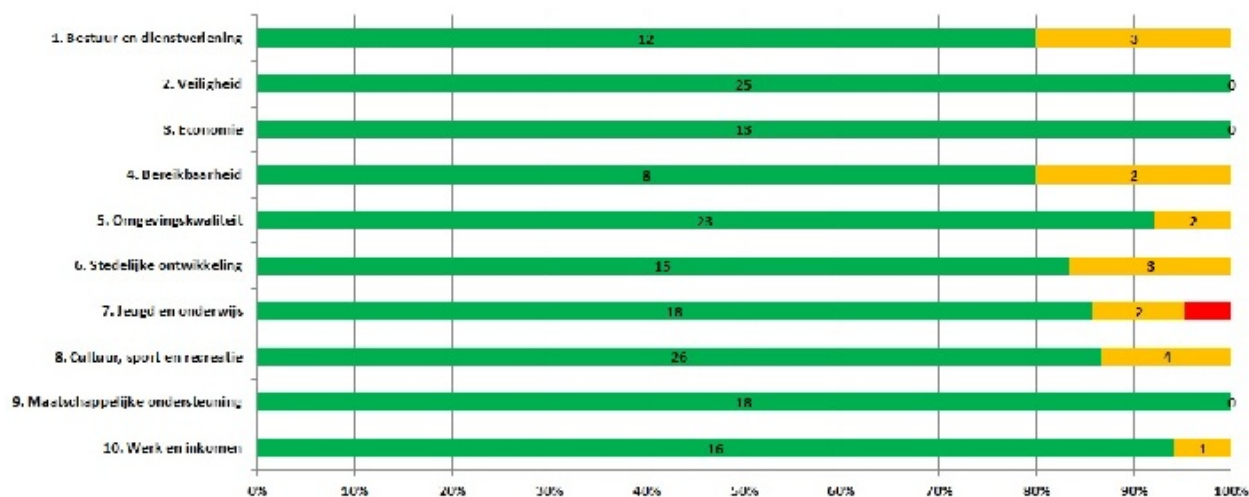
Bij een 'rood' of 'oranje' stoplicht bevat de voortgangsrapportage in ieder geval een toelichting op de oorzaak van de afwijking, de consequenties voor het bereiken van de programmadoelstelling en de wijze waarop het college wil bijsturen.

2.2 Samenvatting

Voortgang Prestaties

De uitvoering van de Programmabegroting ligt grotendeels op koers: van de 192 prestaties waarin de Programmabegroting 2024 is opgedeeld, verwachten we dat 174 prestaties volgens planning worden gerealiseerd ('groen'). Op 17 prestaties is bijsturing nodig ('oranje') en we verwachten van 1 prestatie dat deze niet binnen de kaders uit de Programmabegroting 2024 kan worden gerealiseerd ('rood').

De onderstaande figuur maakt inzichtelijk welk percentage van de prestaties binnen de diverse programma's op koers ligt:

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel zijn de financiële afwijkingen opgenomen. Deze posten lichten we bij de rapportage over het betreffende programma toe. Het positieve saldo van afgerond € 3,4 miljoen verrekenen we met de concernreserve.

Programma	Onderwerp	2024
01 Bestuur en dienstverlening	Holland Rijnland	64
03 Economie	Markten	129
06 Stedelijke ontwikkeling	Moties Vlietzone midden	260
07 Jeugd en onderwijs	Subsidies conciërgeregeling	-125
08 Cultuur, sport en recreatie	Vervanging stroomvoorziening evenementen	100
	Inkomsten Museum De Lakenhal	250
10 Werk en inkomen	Voorziening bijstandsdebiteuren	-1.000
AD Algemene middelen	Ontwikkeling financieringslasten	-1.997
	Algemene uitkering	-2.272
	Bijdrage BSGR 2024	375
OH Overhead	Groei en krimp van aantal accounts	551
	Inkomsten GPC/ Studio	300
Eindtotaal		-3.366

Bedragen * € 1.000

Hoofdstuk 3

3 Beleidsrealisatie begroting 2024

1

Bestuur en dienstverlening

Bestuur en dienstverlening

<i>Programmanummer</i>	1
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Bestuur, Veiligheid en Handhaving Kennis, Onderwijs, Sport en Financiën Werk, Inkomen en Economie & Cultuur

De missie van het programma Bestuur en dienstverlening luidt:

De gemeente Leiden staat voor een betrouwbaar bestuur: open en transparant en in samenwerking met en voor partners en burgers in de stad en regio.

De gemeente Leiden staat voor een klantgerichte, persoonlijke en toegankelijke dienstverlening, waarbij burgers, bedrijven en overige instellingen betrouwbaar, duidelijk, snel en op maat worden bediend.

3.1.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Programma Dienstverlening

Bewustwordingscampagne (Dienstverlening in het DNA)

Het programmateam bezoekt de verschillende clusters om visie op dienstverlening onder de aandacht te brengen. We stimuleren hen actief te zoeken naar verbetermogelijkheden van de eigen dienstverlening als input voor jaarplannen 2025.

Duidelijke taal

We voeren het herschrijfplan 'Dat kan duidelijker' stap voor stap uit. Alle afdelingen zijn gestart met de teksten die we in duidelijke taal moeten herschrijven. Schrijfcoaches ondersteunen daarbij. We trainen nog steeds (nieuwe) medewerkers. Ook organiseren we herschrijfworkshops, waar we medewerkers helpen met het herschrijven van hun teksten in duidelijke taal. Afdelingen met veel inwonerscontact krijgen voorrang. Daarnaast bereiden we een pilot voor met een meldpunt Onduidelijke taal. Leidenaren kunnen daar zelf onduidelijke brieven melden, die we dan herschrijven.

Doorontwikkeling klantonderzoek

Om meer inzicht te krijgen in hoe de Leidenaar onze dienstverlening ervaart willen we het bestaande klanttevredenheidsonderzoek uitbreiden naar meer processen op verschillende afdelingen. Ter voorbereiding hebben we marktonderzoek gedaan naar een systeem dat deze onderzoeken ondersteunt.

Paspoortpiek

De paspoortpiek verloopt nog steeds soepel en efficiënt. We hebben inmiddels meer dan 15.000 aanvragen ontvangen voor paspoorten en ID-kaarten. Leidenaren kunnen binnen enkele dagen een afspraak maken. Zo blijven we goede dienstverlening bieden. Volgens het klanttevredenheidsonderzoek zijn inwoners zeer tevreden. Vooral over de klantvriendelijkheid van medewerkers en de korte wachttijden bij de balie zijn Leidenaren erg tevreden.

Gecombineerde achternaam

Vanaf 1 januari 2024 is het mogelijk een gecombineerde achternaam voor kinderen te kiezen. En 2024 is een hersteljaar voor (eerstgeboren) kinderen geboren vanaf 1 januari 2016 tot 31 december 2023. Die kinderen kunnen alsnog een gecombineerde achternaam krijgen. Tot september 2024 zijn 190 afspraken geweest voor naamsverandering voor kinderen geboren op of na 1 januari 2016.

Rijbewijzen

Sinds maart is het ophalen van rijbewijzen op afspraak. De ervaringen hiermee zijn positief. Mensen geven aan het prettig te vinden dat zij niet hoeven te wachten en vrijwel direct geholpen worden. Voor het KCC is het afhalen op afspraak ook een verbetering. Vooraf is bekend hoeveel mensen komen afhalen en de bezetting is daarop aangepast.

Online geboorteaangifte

Online geboorteaangifte doen kon al lange tijd bij bevallingen in het Geboortehuis/LUMC. Dit jaar sluiten we meer verloskundige praktijken aan. Zo kunnen steeds meer mensen online geboorteaangifte doen

3.1.2 Doelenbomen

Beleidssterrein 1A Bestuur

Doel	Prestatie	
1A1 Volksvertegenwoordiging, kaderstelling en control	1A1.1 De gemeenteraad en raadscommissies vergaderen volgens de vastgestelde vergadercyclus	✓
	1A1.2 Burgers actief informeren over rol en werkzaamheden van de gemeenteraad	✓
	1A1.3 Ondersteuning van de gemeenteraad door de griffie, onderzoek door de rekenkamercommissie en controle door de accountant	✓
1A2 Dagelijks besturen van de gemeente	1A2.1 Dagelijks besturen van de gemeente door het college	✓
	1A2.2 Informeren en betrekken van burgers, bedrijven en instellingen over besluiten en bij uit te voeren beleid	✓
	1A2.3 Organiseren van verkiezingen voor gemeente, provincie, waterschap, Rijk en Europa	✓
	1A2.4 Strategische beleidsadvisering en onderzoek	✓
	1A2.5 Adviseren van bestuur over communicatie	✓
1A3 Bijdragen aan en sturen op samenwerkingsverbanden	1A3.1 Sturing en toezicht houden op samenwerkingsverbanden	✓
	1A3.2 Bevorderen van intergemeentelijke samenwerking	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 1A Bestuur

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 1B Dienstverlening

Doel	Prestatie	
1B1 Burgers, bedrijven en instellingen zijn tevreden over de publieke dienstverlening	1B1.1 Leveren van alle producten en diensten op het gebied van Burgerzaken (o.a. reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijken etc.)	⚠
	1B1.2 Zorgen voor persoonlijke, betrouwbare, toegankelijke en efficiënte dienstverlening via minimaal de belangrijkste 5 kanalen die de burger van ons verwacht en die voldoen aan de moderne standaarden	⚠
	1B1.3 Op orde houden basisregistraties (BRP, BAG, BGT)	✓
	1B1.4 Beantwoorden van eerstelijns vragen, verstrekken van informatie en leveren van eerstelijns producten	⚠
	1B1.5 Omzetten papieren archieven in digitale archieven naar de moderne standaarden	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 1B Dienstverlening

1B1.1, 1B1.2 en 1B1.4

De Leidenaren zijn over het algemeen tevreden over de dienstverlening van de gemeente. We krijgen een mooi cijfer in het klanttevredenheidsonderzoek. Toch zetten we de stoplichten op oranje omdat de organisatie intern nog steeds last heeft van ICT-storingen.

Het compleet wegnemen van storingen zal niet mogelijk zijn. Maar de impact op onze dienstverlening moet minimaal zijn. We zijn hard aan het werk om het aantal storingen te verminderen. Hiervoor doen we het volgende:

- We versimpelen onze IV-infrastructuur zodat er minder kans is op storingen en deze sneller verholpen kunnen worden. Dit is een proces wat langer duurt en waar continu aandacht voor moet zijn.
- We volgen signalen van storingen sneller op. Hier hebben we al stappen in gezet en de duur van de impact is de afgelopen periode teruggebracht.
- We nemen preventieve acties zodat we minder storingen hebben. Voorbeelden hiervan zijn het optimaliseren van werkprocessen en werkinstructies, het vooraf technisch en functioneel testen van wijzigingen voor deze worden doorgevoerd en goed onderhoud en tijdige vervanging van applicaties.

3.1.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 1 Bestuur en dienstverlening (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/ Tegenvaller	01.01	Holland Rijnland	L	S			204	0	0	0
			B	I	Ja	Reserve Holland Rijnland	-140			
Budgettair neutraal	01.02	Leges burgerzaken	L	S			600			
			B	S			-600			
Resultaat programma							64	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.1.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

01.01 Holland Rijnland

In de begroting 2024 is de bijdrage aan het Regionaal Investeringsfonds (RIF) te laag geraamd. Het beschikbare budget is € 1.899.835 terwijl in de begroting van Holland Rijnland de vastgestelde bijdrage van € 2.033.891 is opgenomen. Voorgesteld wordt om het verschil van € 134.056 te onttrekken aan de reserve Holland Rijnland. Na deze onttrekking resteert een saldo van € 6.322 in de reserve Holland Rijnland dat kan vrijvallen omdat 2024 het laatste jaar waarin een bijdrage aan het RIF moet worden betaald.

Op de reguliere bijdrage aan Holland Rijnland is een tekort van € 70.000 door een negatief resultaat in de jaarrekening 2023 van Holland Rijnland dat bij de deelnemende gemeente in rekening wordt gebracht. Het tekort van € 70.000 kan voor € 6.322 worden gedekt door het vrijvallende bedrag uit de reserve Holland Rijnland. Per saldo resteert een tegenvaller van € 63.678.

Budgetneutrale wijzigingen:

01.02 Leges burgerzaken

De opbrengsten leges burgerzaken zijn naar verwachting per saldo € 307.000 meer dan geraamd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door een groter aantal afgifte van reisdocumenten. De lasten bij burgerzaken zijn in totaal € 293.000 hoger door extra inzet personeel, uitbreiding balies, overige (personele) kosten en het digitaliseren van persoonskaarten. Per saldo een budgetneutrale mutatie.

2

Veiligheid

Veiligheid

<i>Programmanummer</i>	2
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Bestuur, Veiligheid en Handhaving Gezondheid, Jeugdzorg & Welzijn

De missie van het programma Veiligheid luidt:

De gemeente Leiden staat voor een stad die veilig is en voelt op het gebied van wonen, werken en leven in samenwerking met bewoners en partners.

3.2.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Een terugblik op het eerste halfjaar van 2024 laat zien dat het veiligheidsbeeld in Leiden grotendeels overeenkomt met vorig jaar. De politiecijfers tot en met de maand juni 2024 laten zien dat er sprake is van een toename van het aantal incidenten met jeugdoverlast van 15% ten opzichte van diezelfde periode in 2023 (425 naar 488 registraties). Het aantal ernstigere (gewelds)misdrijven blijft over het algemeen gelijk, of neemt licht af in vergelijking met vorig jaar. Ook het aantal incidenten met personen met verward gedrag is ongeveer gelijk gebleven. Overlastmeldingen in verband met alcohol of drugsgebruik en van dak- / thuislozen is wel behoorlijk toegenomen. Respectievelijk betreft dit 61% (van 395 naar 635) en 55% (van 426 naar 662) meer incidenten. Tenslotte valt op dat het aantal diefstallen van verschillende type voertuigen en (woning)inbraken ongeveer gelijk is gebleven of daalt. Enkel het aantal bromfietsdiefstallen is verdubbeld, van 10 naar 20.

In de Eerste Voortgangsrapportage is ook stilgestaan bij de toename van het aantal demonstraties in Leiden. Deze trend is onverminderd doorgegaan. Gekeken tot en met augustus zijn er al meer demonstraties geweest dan in heel 2023. Het faciliteren en toezien op goed verloop van demonstraties is een taak die (incidenteel) een fors beslag kan leggen op beschikbare capaciteit, zowel van de ambtelijke organisatie als die van politie en handhaving.

Beleidsontwikkelingen

Voor een drietal van de prioriteiten in het Integraal Veiligheidsbeleid zijn er in deze voortgangsrapportage ontwikkelingen te melden:

Stedelijke Jeugdaanpak

In de Eerste Voortgangsrapportage 2024 is ook aandacht besteed aan de subsidieaanvraag voor het programma Preventie met Gezag, waarmee de gemeente Leiden incidentele ondersteuning van € 500.000 per jaar kan inzetten in het kader van de regie op jeugd. Deze subsidie is inmiddels toegekend. Ook is er afgelopen tijd sterk geïnvesteerd in het netwerk en staat er een goede samenwerking met partners waarbinnen de aanpak loopt. De prestatie 2A3.1 (inzet stedelijke jeugdaanpak) is om die reden ook weer op groen gezet.

Preventie brandveiligheid

In september zal een tweede editie van Broodje Brandweer plaatsvinden. Dit keer opent Brandweer Leiden Zuid de deuren voor senioren. Door verschillende activiteiten zoals Broodje Brandweer en Bakkie Brandweer te organiseren zorgen de brandweer en de gemeente voor meer zichtbaarheid in de verschillende wijken van Leiden en krijgen ouderen de gelegenheid om op een laagdrempelige manier in gesprek te gaan over brandveilig leven. Het project 'De Leidse Zorg Brandveilig' wordt in het najaar van 2024 afgerond. Het thema wordt overgedragen aan de zorginstellingen die samen met de brandweer zorgdragen dat dit thema goed ingebed blijft in hun organisaties.

Preventie en weerbaarheid gedigitaliseerde criminaliteit

In het najaar zal de Cybercrime Challenge online gaan. Dit is een e-learning over online criminaliteit voor inwoners waarin zij meer leren over veelvoorkomende vormen van online criminaliteit en hun eigen kennis kunnen testen. Deze Cybercrime Challenge is toegankelijk voor alle inwoners van de gemeente Leiden, maar ook voor de gemeenten in de Leidse regio. De e-learning blijft drie jaar beschikbaar en er zal (gezamenlijk met de andere gemeenten) gekeken of deze ook ingezet kan worden als onderdeel van een bijeenkomst of activiteit voor specifieke doelgroepen (ouderen, jongeren). Ook wordt er voor het MKB een speciale workshop georganiseerd over (online) veiligheid. De gemeente en het Platvorm Veilig Ondernemen Den Haag, Economie071 en het Centrummanagement trekken hierbij samen op. Daarnaast zal er een regiobrede campagne worden opgezet waar Leiden ook aan deelneemt om in de Cybersecurity Month (oktober) extra aandacht te vragen voor online veiligheid. Dit zal in de vorm van (digitale) berichtgeving via gemeentelijke communicatiekanalen plaatsvinden.

3.2.2 Doelenbomen

Beleidsterrein 2A Veiligheid

Doel	Prestatie	
2A1 Beperken criminaliteit, bewaken democratische rechtsstaat	2A1.1 Aanpak ondermijning	✓
	2A1.2 Voorkomen of aanpakken radicalisering en polarisatie	✓
	2A1.3 Inzet Wet Bibob	✓
	2A1.4 Inzet Veilige Publieke taak	✓
2A2 Beperken criminaliteit en overlast in de woonomgeving	2A2.1 Beperken van overlast van personen die verward gedrag vertonen	✓
	2A2.2 Beperken van woonoverlast	✓
	2A2.3 Inzet preventie en weerbaarheid gedigitaliseerde criminaliteit	✓
	2A2.4 Regievoering samenwerking jaarwisseling / vuurwerk	✓
	2A2.5 Inzet buurt- en wijkveiligheid en integrale wijkaanpak	✓
	2A2.6 Aanpak fietsendiefstal	✓
	2A2.7 Bestuurlijke inzet overtredingen Opiumwet en tegengaan van drugshandel	✓
2A3 Beperken jeugdoverlast en criminaliteit	2A3.1 Stedelijke stedelijke jeugd aanpak	✓
	2A3.2 Inzet Dealbreakers	✓
2A4 Optimale preventie en aanpak branden, rampen en crises	2A4.1 Realiseren en bestendigen van BRL-vakbekwame gemeentelijke crisisorganisatie	✓
	2A4.2 Planvorming rondom grootschalige risicovolle evenementen	✓
	2A4.3 Inzet bij rampen en (cyber)crises	✓
	2A4.4 Optimale preventie brandveiligheid	✓
	2A4.5 Inzet bij demonstraties en betogingen	✓
2A5 Veilig ondernemen en veilig uitgaan	2A5.1 Risicoscan, coördinatie vergunningverlening evenementen	✓
	2A5.2 Inzet landelijk programma Veilige Steden	✓
	2A5.3 Bijdrage aan (digitaal) veilig ondernemen	✓
	2A5.4 Handhaven coffeeshopsanctiebeleid	✓
	2A5.5 Coördinatie vergunningverlening horeca	✓
	2A5.6 Handhaven horecasanctiebeleid	✓
	2A5.7 Handhaven prostitutiebeleid	✓

Toelichting doelenboom beleidsterrein 2A veiligheid

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.2.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 2 Veiligheid
(- = voordeel)

Er zijn geen financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2024.

3.2.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Niet van toepassing.

3

Economie

Economie

<i>Programmanummer</i>	3
<i>Commissie</i>	Werk en Middelen
<i>Portefeuille(s)</i>	Economie, Kennis, Sport & Gezondheid Energie, Werk, Inkomen & Cultuur

De missie van het programma Economie luidt:

De gemeente Leiden staat voor een vitale en duurzame economische structuur in samenwerking met haar stadspartners en de regio.

3.3.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Programma Economie omvat dertien verschillende prestaties. De prestaties zijn volop in uitvoering en krijgen allemaal een groen stoplicht.

De volgende onderwerpen zijn goed om te vermelden:

Ontwikkelagenda Ruimte voor Werk

De ontwikkelagenda Ruimte voor Werk die samen met ondernemers in de stad is opgesteld, is aan de gemeenteraad aangeboden voor wensen en bedenkingen en vastgesteld door het college. Met de ontwikkelagenda Ruimte voor werk gaat het college over tot actie om het behoud van werklocaties in de stad te realiseren.

Bedrijventerreinenstrategie

Ook is de regionale bedrijventerreinenstrategie van de 071-gemeenten geactualiseerd en geëvalueerd. We hebben in de regio nieuwe afspraken gemaakt over het compenseren van bedrijventerreinen bij transformatie. We sluiten ons aan bij de compensatieregels van Provincie Zuid-Holland. Ook verlengen we de looptijd van de strategie naar 2040 en zetten we tot die tijd in op regionale groei. Dat betekent dat we ons als regio inzetten om de bestaande bedrijventerreinen te verdichten en te herontwikkelen en dat we enkele zachte planlocaties om gaan zetten naar nieuwe bedrijventerreinen.

Regionale kantorenvisie

De provincie Zuid-Holland heeft de regio Holland Rijnland gevraagd om de regionale kantorenstrategie Holland Rijnland 2019-2024 te actualiseren aan de hand van de bijgestelde provinciale behoeftebeoordeling die door GS is vastgesteld. Voor het einde van het jaar verwacht de provincie een ambtelijk concept van de strategie. Medio 2025 verwacht de provincie dat een bestuurlijk geaccordeerde regionale kantorenstrategie Holland Rijnland 2024-2030 aan GS wordt aangeboden.

Markten

We stellen in juli een nieuw inrichtingsplan en tekeningen vast voor de zaterdagmarkt. Hier hebben we samen met de brandweer, de ondernemers en de marktcommissie hard aan gewerkt. Het inrichtingsplan zal de basis vormen voor een herindeling van de zaterdagmarkt, om deze veiliger en beter toegankelijk te maken. We verwachten de herindeling na de zomer te bewerkstelligen.

Economie071

De evaluatie van Economie071 loopt en voor de regio Holland Rijnland is de Regionale Investeringsagenda vastgesteld en aangeboden aan de gemeenteraden.

Leiden Bio Science Park

Het onderzoek van Decisio laat zien dat het Leiden Bio Science park van groot belang is en blijft voor Leiden en de Leidse economie. Met onze stadspartners en regiogemeenten werken we aan het versterken van het vestigingsklimaat voor Leiden en de regio.

Binnenstad

In 2024 hebben we de eerste stappen gezet om een toekomstperspectief voor de binnenstad op te stellen door middel van een evaluatie van de geldende structuurvisie en een analyse van alle beleidsambities voor de binnenstad.

Circulaire economie

Ook in 2024 werkt de gemeente Leiden voortvarend aan het bereiken van doelen voor Circulaire Economie. Zo faciliteert de gemeente activiteiten die bijdragen aan de circulaire economie. Denk hierbij aan de subsidieregeling Herwaarderen voor bewoners en ondernemers die start in het najaar van 2024 en het succesvolle KOPlopers project. In samenwerking met de medische sector hebben we een verkenning gedaan en is Leidse Duurzame Zorg tafel opgericht. Hierin gaan sleutelfiguren aansluiten en faciliteert de gemeente concrete vraagstukken/projecten die door de medische sector worden opgepakt. Leiden versterkt daarnaast circulariteit concreet in bouwprojecten. Zo is het 'Leidse Ladder' beleid vastgesteld in februari. Ook ondertekende de gemeente in mei het manifest Het Nieuwe Normaal voor circulaire bouw. Het Circulaire Openbare Ruimte Congres is dit jaar door Leiden medegeorganiseerd en gehost. Dit was een groot succes met een glansrol voor Leiden en onze circulaire successen. Tot slot werkt Leiden zeer intensief samen met andere koplopers circulaire economie en de VNG. Leiden oefent duidelijk invloed uit op bijvoorbeeld het Nationaal Programma Circulaire Economie (NPCE).

3.3.2 Doelenbomen

Beleidssterrein 3A Ruimte om te ondernemen

Doel	Prestatie	
3A1 Betere ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven en instellingen	3A1.1 Regionale en lokale beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en advisering	✓
	3A1.2 Doorontwikkeling Leiden Bio Science Park (LBSP)	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 3A Ruimte om te ondernemen

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3B Faciliteren en stimuleren van ondernemen

Doel	Prestatie	
3B1 Sterker ondernemersklimaat	3B1.1 Faciliteren van bedrijvigheid, starters en ondernemerschap in Leiden	✓
	3B1.2 Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en stimuleren ondernemerschap	✓
3B2 Meer kennisintensieve bedrijvigheid	3B2.1 Stimuleren en acquisitie van kennisintensieve bedrijvigheid en netwerken	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 3B Faciliteren en stimuleren van ondernemen.

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3C Marketing en promotie

Doel	Prestatie	
3C1 Meer zakelijk en recreatief bezoek aan Leiden	3C1.1 Citymarketing en stimuleren toeristische aantrekkelijkheid	✓
	3C1.2 Faciliteren Centrummanagement Leiden en marketing- en activiteitencampagne binnenstad	✓
	3C1.3 Inspanningen en programmasturing Binnenstad	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 3C Marketing en promotie.

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3D Circulaire economie

Doel	Prestatie	
3D1 Circulaire Economie	3D1.1 Circulaire bouw	✓
	3D1.2 Verwaarden van materiaalstromen	✓
	3D1.3 Circulair inkopen	✓

Toelichting doelenboom beleidsterrein 3D Circulaire economie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3E Vitale binnenstad en Kennisstad

Doel	Prestatie	
3E1 Vitale binnenstad	3E1.1 Vitale binnenstad	✓
3E2 Kennisstad	3E2.1 Kennisstad	✓

Toelichting doelenboom beleidsterrein 3D Circulaire economie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.3.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 3 Economie (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/ Tegenvaller	03.01	Markten	L	S			0			
			B	S			129			
Resultaat programma							129			

Bedragen * € 1.000

3.3.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

03.01 Markten

Bij markten is een tegenvaller van in totaal € 229.000. De energiekosten zijn € 100.000 hoger en de inkomsten uit marktgeden € 129.000 lager. In afwachting van de herindeling van de zaterdagmarkt worden er minder vaste standplaatsen uitgegeven en de Lakenmarkt is komen te vervallen door teruglopende belangstelling. Daarnaast is er sinds corona minder belangstelling om op de feestelijke warenmarkt in het kader van de 3 oktoberviering te staan. Het nadeel van € 100.000 op de energiekosten wordt verrekend met de centrale stelpost voor energie. Per saldo resteert een tegenvaller van € 129.000.

Budgetneutrale wijzigingen:

Niet van toepassing.

4

Mobiliteit

Mobiliteit

<i>Programmanummer</i>	4
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Klimaat, Mobiliteit & Financiën Wonen, Bouwen & Welzijn

De missie van het programma Mobiliteit luidt:

De gemeente Leiden wil goed bereikbaar zijn. De komende jaren wordt ingezet op duurzame mobiliteit, waarbij voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer voorrang krijgen. Door de aanleg van een goede hoofdontsluitingsstructuur, het zoeken naar nieuwe vormen van vervoer, het optimaal gebruiken van parkeervoorzieningen en het autoluw maken van de binnenstad wil de gemeente Leiden de leefbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid verbeteren.

3.4.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Verduurzaming mobiliteit

In juni 2024 is een deelfietsproject gestart. Reizigers kunnen een deelfiets huren op en rondom de OV verbinding tussen Leiden, Oegstgeest en Katwijk. We liggen goed op schema voor de invoering van de zero-emissie zone stadsdistributie. De invoering geschiedt met medewerking van stadspartners. Het betreft zero emissie zone breed: zo valt ook het goederenvervoer over water eronder en zero emissie is opgenomen in het aanbestedings/inkoopbeleid van de gemeente.

Vergroten verkeersveiligheid en verbeteren langzaam verkeer

In de afgelopen maanden hebben er een aantal vreselijke verkeersongevallen plaatsgevonden in de stad. Het college is hier erg van geschrokken en leeft mee met de nabestaanden: familie, vrienden en kennissen. Het college leeft ook mee met de omstanders die de ongelukken hebben zien gebeuren. De stad draagt mee in het verdriet. Wij hopen dat dit medeleven een sprankje verlichting kan brengen. Het verbeteren van de verkeersveiligheid krijgt al een paar jaar onze hoogste prioriteit. We voeren vele projecten uit om de stad beter en veiliger te maken. Hier gaan we onverminderd mee door. Wij blijven er alles aan doen om het verkeer in ons mooie Leiden veiliger te maken en meer ruimte te geven aan juist de meest kwetsbare verkeersdeelnemers. Daarbij hebben we ieders hulp nodig. Ieders alertheid, ieders voorzichtigheid, ieders geduld, ieders omkijken naar elkaar. Zeker in onze drukke stad. We maken samen het verkeer.

- Het Jaar van de Voetganger is in volle gang. De fotowedstrijd in mei had meer dan 100 inzendingen. De 15 winnende foto's zijn in juni in de foyer van het stadhuis tentoongesteld. Daarnaast is er extra aandacht besteed aan het onderhoud van de zebrapaden.
- Vanuit het Beleidsprogramma Fiets is in 2024 voor een nieuw fietsproject een startopdracht vastgesteld zodat het project in 2025 kan worden opgestart: Fietspad Brandweerlocatie Gooimeerlaan 25. Hier wordt een ontbrekende schakel in het fietsnetwerk aangelegd. In het plan van de max. 90 flexwoningen op deze locatie is ruimte gereserveerd voor de aanleg van dit fietspad dat zorgt voor een logisch en comfortabel verloop van het fietspad langs het spoor.
- De fietsroute Zoeterwoudseweg en Vrijheidslaan is overgedragen aan beheer en hiermee is het project afgerond.

- De planning van de fietsroute Potgieterlaan is gekoppeld aan de aanpassingen aan de Rijnzichtbrug en kruising met de Haagweg en schuift gedeeltelijk op in de tijd. In mei heeft een informatieavond plaats gevonden waar input op de ontwerpogave is opgehaald.
- Voor de Fietspoort Spanjaardsbrug is het Kaderbesluit voorbereid en voor beide gemeenten in de gemeenteraad geagendeerd (september). In de beleidsbegroting staat dat de start van de uitvoering van de fietspoort Spanjaardsbrug het 1e kwartaal van 2026 zal zijn. De start van de uitvoering is doorgeschoven naar het 3e kwartaal van 2026.
- Het project Doortrappen is wederom uitgevoerd in Leiden. Doortrappen stimuleert senioren om de fiets (veilig) te blijven gebruiken.
- De participatie voor de herinrichting Oosterkerkstraat/Ir. Driessenstraat met de omgeving is februari 2024 gestart tijdens een goed bezochte informatieavond waar veel input is opgehaald. Vanaf maart werkt het projectteam samen met de nieuwe klankbordgroep om alle input en de resultaten van diverse onderzoeken te verwerken in een of meerdere schetsontwerpen. In de 2e helft van 2024 volgt er weer een informatieavond met heel de omgeving. Daarna kan het kaderbesluit worden opgesteld.
- Vanwege de aanwezigheid van te vervangen gasleidingen van Liander zal een deel van de werkzaamheden voor het verbeteren van de verkeersveiligheid Houtkwartier uitgevoerd worden eind 2025. Het overige deel zal in 2024 worden uitgevoerd. Hiervoor is een verkeersbesluit genomen en een aannemer geselecteerd.
- In het kader van het project "Ruimte op straat" is de eerste omvorming van autoparkeerplaatsen uitgevoerd om zo ruimte te maken op de trottoirs voor voetgangers. Dit is gedaan in de straten in de omgeving van het Noordeinde en op de Tweede Binnenvestgracht.
- De weesfietsenaanpak is begin dit jaar van start gegaan.
- Op 16 mei is de vernieuwde fietsenstalling bij station Lammenschans feestelijk geopend.
- Op verzoek van bewoners zijn fietsenrekken gerealiseerd in de Waardstraat, Leliestraat, Vrijheidslaan en het Levendaal.

Verbeteren openbaar vervoer

- In 2024 zijn we druk bezig geweest met de provincie, als opdrachtgever van het openbaar vervoer, en de gemeente, in haar rol als wegbeheerder, om voorbereidingen treffen voor de start van de nieuwe concessie voor het busvervoer in december 2024.
- Gemeente Leiden heeft gezamenlijk met NS, Prorail, PZH, Ministerie van IenW, LUMC en een consortium de verschillende bouwstenen en mogelijke, integrale oplossingsrichtingen voor Knooppunt Leiden Centraal uitgewerkt. Binnen de scope van deze MIRT-verkenning wordt gekeken naar verschillende onderdelen, zoals fietsparkeren, inrichting en locatie van het busstation, capaciteit van het reizigersdomein in het treinstation, het verbinden van stads- en LBSP-zijde van het spoor, de ontwikkeling van woningbouw, kantoren en voorzieningen en belangrijke randvoorwaarden als duurzaamheid, verkeersveiligheid en toegankelijkheid.
- Het consortium heeft een Nota Kansrijke Oplossingsrichtingen (NKO) opgesteld. Op basis van deze NKO en een uitgebreid participatietraject wordt voorgesteld om van zes mogelijke naar drie kansrijke oplossingsrichtingen te trechteren. Dit wordt in het najaar 2024 in besluitvorming gebracht, zowel binnen het Knooppunt Leiden Centraal, als bij de Oude Lijn.
- De vastgestelde kansrijke oplossingsrichtingen worden vervolgens verder uitgewerkt en geoptimaliseerd. Naar verwachting wordt de MIRT-verkenning eind 2025 afgerond met een gezamenlijke voorkeursbeslissing en bestuurlijke overeenkomst van de projectpartners over de toekomstige inrichting van het stationsgebied binnen het scopegebied van de MIRT-verkenning.
- In samenwerking met de busvervoerder en de provincie werken we aan een schetsontwerp die de doorstroming voor de bus op de Bargelaan en de verkeersveiligheid moet verbeteren.

Waarborgen doorstroming

- Met het kaderbesluit Groene Lopers dat in juni door de gemeenteraad is vastgesteld wordt een busvrije Stationsweg/Steenstraat, een autoluwe Morsweg, een verkeersveiliger rotonde Ommedijkseweg en maatregelen mogelijk die de doorstroming in heel Leiden West verbeteren.
- Wat betreft de Leidse Ring Noord heeft de RvS uitspraak gedaan en daarmee is het bestemmingsplan Plesmanlaan onherroepelijk geworden.
- In juli is voor de Leidse Ring Noord de ontwerpbeschikking voor de omgevingswet in het kader van de vergunningsaanvraag stikstof ontvangen.
- De aanbesteding van de Leiderdorpse delen van de LRN heeft in juli geleid tot voorlopige gunning aan een aannemer. Bij geen bezwaar kan het werk op 2 september definitief gegund worden.
- De werkzaamheden aan de LRN Schipholweg oost zijn succesvol en volgens planning afgerond. Het project wordt in de komende periode overgedragen aan de beheerorganisatie.
- De Rijnlandroute Fase 2, N434 Corbulotunnel is in het 2e kwartaal van 2024 geopend. We gaan monitoren wat de effecten van deze nieuwe weg zijn op de doorstroming in het Leidse wegennet.

Verbeteren parkeeraanbod

- De nieuwe fietsparkeervoorzieningen aan de 2^e Binnenvestgracht zijn opgeleverd.
- In de zomer 2024 zal aan de gemeenteraad een voorstel voor een voorbereidingskrediet worden voorgelegd om een nieuwe parkeergarage in het Morspoortgebied te realiseren van circa 484 parkeerplaatsen.

- In juni/juli 2024 is de laatste hand gelegd aan het uitvoeren van de maatregelen uit de parkeervisie. Zo zijn de laatste twee parkeerzones (C3 en C4 de wijken Vlietpoort en Vlietzone, Klein Cronestein, Oostvliet en Meerburg) toegevoegd aan het parkeerrestrictiegebied.
- De besluitvorming is afgerond, waardoor het mogelijk is om per 1 januari 2025 de voormalige parkeerzones B1 en B2 op te delen in de parkeerzones B1.1 t/m B1.4 en B2.5 t/m B2.9 en de toepassing van het goedkope starttarief te beperken tot winkelcentra, bedrijfslocaties en zwembaden. Tevens is besloten om het aantal werknemers- zorg- en verenigingsparkeervergunningen per bedrijf/instelling/vereniging op te hogen, evenals het aantal bezoekersuren per adres voor het bezoek van bewoners (en zorginstellingen met een woonfunctie). Verder zijn optimalisaties doorgevoerd betreffende het parkeren van campers en het restitueren van ongebruikte bezoekersuren. Met het uitvoeren van deze maatregelen wordt een belangrijke bijdrage geleverd aan het verbeteren van de leefbaarheid en bereikbaarheid in/van de Leidse woonwijken en de inpasbaarheid van grote bouwontwikkelingen.

3.4.2 Doelenbomen

Beleidsterrein 4A Duurzame mobiliteit

Doel	Prestatie	
4A1 Verduurzaming mobiliteit	4A1.1 Beïnvloeding modal shift ten gunste van fiets, voetganger en openbaar vervoer	✓
	4A1.2 Stimuleren verduurzaming personen en goederenvervoer	✓
	4A1.3 Invoering zero-emissie stadslogistiek	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 4A Duurzame mobiliteit

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 4B Bereikbaarheid

Doel	Prestatie	
4B1 Verbeteren bereikbaarheid	4B1.1 Verbeteren bereikbaarheid voor voetgangers	⚠
	4B1.2 Verbeteren bereikbaarheid fiets	✓
	4B1.3 Verbeteren openbaar vervoer	✓
	4B1.4 Waarborgen doorstroming	⚠
	4B1.5 Verbeteren parkeeraanbod	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 4B Bereikbaarheid

4B1.1 Verbeteren bereikbaarheid voor voetgangers

De start van de uitvoering van het project Herinrichting Koepoortsbrug / Jan van Houtkade is uitgesteld tot de 1e helft van 2025. De overige projecten gaan volgens planning.

4B1.4 Waarborgen doorstroming

- De Leidse Ring Noord tracé-delen die in 2024 zouden starten schuiven in de planning door naar 2025 voor wat betreft de start van de uitvoering. Dit is opgenomen in de begroting 2025.
- LRN - Willem de Zwijgerlaan: Het project loopt vooralsnog nog op koers, maar de planning staat door de integraliteit met de gebiedsontwikkeling Park de Zwijger onder druk. Het Uitvoeringsbesluit gaat richting 3e kwartaal 2025. Vooralsnog staat de start Uitvoering nog gepland op het 4e kwartaal van 2027, maar dit staat als gevolg van de relatie en de voortgang van Park de Zwijger onder druk. De kosten zijn als gevolg van de algehele bouwkostenontwikkeling aanzienlijk toegenomen. Het project is dan ook, als onderdeel van de gehele LRN, geïndexeerd.
- Het Kruispunt Hoge Rijndijk / Willem van der Madeweg is uitgesteld naar Q4 2025 i.v.m. afhankelijkheid bouwproject Rhijnvreugd.

Beleidsterrein 4C Verkeersveiligheid

Doel	Prestatie	
4C1 Verbeteren verkeersveiligheid	4C1.1 Stimuleren verkeersveilig gedrag	✓
	4C1.2 Verbeteren verkeersveilige inrichting	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 4C Verkeersveiligheid

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.4.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 4 Bereikbaarheid (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Budgettair neutraal	04.01	Vervangen verlichting installatie parkeergarage Ringkade	L	S			0	6	5	5
			B	I	Ja	Reserve parkeren P4	0	-6	-5	-5
	04.02	Verbeteren fietsroute Rijndijken	L	I	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen	150			
				S				4	4	4
			B	I			-150			
				S	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen		-4	-4	-4
	04.03	Centrumroute	L	S				0	0	0
	04.04	Haarlemmerstraat parkeergarage	L	S						264
			B	I	Ja	Reserve parkeren P4				-264
Resultaat programma							0	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.4.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

04.01 Vervangen verlichting installatie parkeergarage Ringkade

De bestaande verlichting in de parkeergarage bestaat uit TL verlichting waarbij steeds meer armaturen en lichtbronnen defect raken. Voorgesteld wordt om de verlichting te verduurzamen en te vervangen door energiezuinige LED armaturen. De kosten van vervanging bedragen € 50.000. De verlichtinginstallatie wordt overeenkomstig de levensduur afgeschreven in 10 jaar. De bijbehorende kapitaallasten van € 5.500 worden gedekt uit de reserve parkeren (zie besluitpunt 3).

04.02 Verbeteren fietsroute Rijndijken

De fietsoversteek op de Admiraalsweg is als onderdeel van het project 'Verbeteren fietsroute tussen de Rijndijken' opnieuw aangelegd om de verkeersveiligheid te verbeteren. Bij de overdracht van het project aan de beheerorganisatie is geconstateerd dat er bij de fietsoversteek sprake is van extreme spoorvorming. Hoewel de oplossing het gewenste effect heeft op de verkeersveiligheid eist dit te veel van de gekozen materialen (ondanks de onderzoeken die vooraf zijn gedaan). Om de veilige fietsoversteek te kunnen behouden waarbij ook de weg goed begaanbaar blijft zijn herstelwerkzaamheden nodig. Hierbij wordt de onderlaag aangepast, de verharding van klinkers vervangen voor asfalt en de verkeersdrempel geoptimaliseerd. Voorgesteld wordt om het krediet 'Verbeteren fietsroute tussen de Rijndijken' met € 150.000 te verhogen en dit te dekken door een vrijval van hetzelfde bedrag uit de voorziening Wegen (zie besluitpunt 4). Op basis van een doorrekening van de voorziening Wegen is geconstateerd dat dit bedrag kan vrijvallen zonder consequenties voor de nog uit te voeren werkzaamheden die ten laste komen van deze voorziening.

04.03 Centrumroute

De werken centrumroute deeltracé 3: Langegracht, centrumroute deeltracé 4: Schuttersveld en de herinrichting van de Oude Herengracht zijn afgerond en voor de subsidie verantwoord. Het krediet 'HOV Langegracht' heeft een onderbesteding van € 950.000, het krediet 'HOV Schuttersveld' heeft een onderbesteding van € 421.000 en het krediet voor de Oude Herengracht heeft een onderbesteding van € 179.000. Door te kiezen voor een contracteringsstrategie waarbij met één aanbesteding twee projecten zijn gegund, is er tijdswinst behaald. De projectorganisatie heeft daarnaast gekozen om te werken in een bouwteamverband waarbij de aannemer al vroeg bij de opdracht betrokken was. Dit resulteerde in een efficiënte en kleine projectorganisatie waarbij goed met de aannemer geschakeld kon worden. Tijdens de uitvoering heeft de aannemer goede kwaliteit geleverd en zijn er relatief weinig risico's daadwerkelijk opgetreden waardoor risicoreserveringen grotendeels niet zijn benut. Tot slot is een niet begrote subsidie voor stil asfalt ontvangen.

De projecten van de Centrumroute vallen binnen de subdoelstelling Verbeteren openbaar vervoer van de doelstelling Verbeteren bereikbaarheid. Om dit geld voor projecten binnen dezelfde (sub)doelstelling beschikbaar te houden wordt voorgesteld om het voordelige saldo van € 1.550.000 terug te zetten in het meerjareninvesteringsplan onder 'Diverse projecten verbeteren bereikbaarheid (OV)' (zie besluitpunt 5).

04.04 Haarlemmerstraat parkeergarage

In 2023 is de aanbesteding voor de ophoging en renovatie van de Haarlemmerstraat parkeergarage mislukt. Enkele aanpassingen naar aanleiding van de marktconsultatie hebben daarna niet geleid tot een geslaagde aanbesteding. Een extern adviesbureau heeft inmiddels een nieuwe bouwkostenraming opgesteld. Rekening houdend met de reeds uitgevoerde werkzaamheden, aanvullende onderzoeken, de herschreven aanbestedingsleidraad en de inflatie tot het moment van bouwen komt deze kostenraming uit op een bedrag van € 14,3 miljoen. Bij het uitvoeringsbesluit ophogen parkeergarage Haarlemmerstraat (RV 21.0130) is al een krediet van € 8,0 miljoen beschikbaar gesteld. Voorgesteld wordt om aanvullende kredieten van in totaal € 6,3 miljoen beschikbaar te stellen en de bijbehorende kapitaallasten van € 264.002 te dekken uit de reserve parkeren (zie besluitpunt 6). In de ontwikkeling van de reserve parkeren voor de komende 20 jaar is rekening gehouden met deze aanvullende kosten (zie paragraaf 5.7 'reserve parkeren (auto en fiets)' uit Kaderbrief 2024-2028).

5

Omgevingskwaliteit

Omgevingskwaliteit

<i>Programmanummer</i>	5
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Klimaat, Mobiliteit & Financiën Energie, Werk, Inkomen & Cultuur Bestuur, Veiligheid, Handhaving & Regio Wonen, Bouwen & Welzijn

De missie van het programma Omgevingskwaliteit luidt:

De gemeente Leiden staat voor een stad met een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is, waar mensen graag vertoeven en die uitnodigt tot verantwoordelijk gedrag. Zij doet dit samen met alle gebruikers. Om de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden moet Leiden zich aanpassen om de gevolgen van klimaatverandering aan te kunnen en de biodiversiteit te vergroten.

3.5.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

- Het afgelopen kwartaal heeft een inventarisatie plaatsgevonden naar potentiële locaties voor het planten van bomen in Leiden Noord. De buurten Groenoord, Noorderkwartier en De Kooi zijn geïnventariseerd samen met Bomenbond. Het ontwikkelen van het plan voor de extra bomen uit het bomenfonds is afhankelijk van budget wat vrij kan vallen naar de reserve Bomenfonds. In tegenstelling tot eerdere jaren lijkt het budget dit jaar beperkend voor het aantal bomen wat we hier kunnen realiseren. Leiden Noord kent meer kansen voor bomen dan in de Binnenstad is en wordt gerealiseerd. Als de belemmeringen voor wat betreft kabels en leidingen, verkeersveiligheid e.d. meevallen kunnen in het plantseizoen 2024/2025 bomen worden geplant.
- In Polderpark Cronesteyn zijn de afgelopen twee jaar diverse maatregelen om de biodiversiteit te versterken conform het beheerplan uitgevoerd. Zo kwamen het weidevogelgebied, de paddenpoel en de natuurvriendelijke oevers in de oostelijke graslanden al eerder gereed en zijn de afgelopen periode de extra bomen in de buitenrand en de bijenbiotoop in het reigersbos gerealiseerd. In samenwerking met Stedelijk beheer is het maaibeheer van de moerastuin verbeterd en heeft dat al een bijzonder positief effect op de flora en fauna op deze bijzondere plek. Er wordt nu gewerkt aan het opstellen van een ecologische werkschrijving waarin het onderhoud van de moerastuin en de paddenpoel voor de komende jaren wordt geregeld.
- Komende winter gaan we aan de slag met het omvormen van houtkades en houtsingels, de vergunning daarvoor is aangevraagd en verleend.
- Dit jaar staat het Hooghkamerpark in de planning voor renovatie, waarbij de nadruk ligt op voorbereiding en participatie. De voorbereiding voor het groot onderhoud is gestart, ook de participatie met de omgeving wordt momenteel voorbereid.
- Er zijn verschillende maatregelen uitgevoerd voor het versterken van de zeven leefgebieden, waaronder een natuurvriendelijke oever langs het Zwarte Pad en het aanplanten van struiken, onder andere in de ecologische verbinding/ groene spaak Gooimeerlaan – Singelpark.
- Om bewoners meer te betrekken bij biodiversiteit en klimaatadaptatie in hun eigen buurt hebben we Keet ontwikkeld, een mobiele tentoonstelling die vanaf augustus steeds in een andere wijk kan worden neergezet. Het zien, horen en beleven van biodiversiteit werkt altijd het beste. Bij Keet kun je tips krijgen wat je kunt doen om Leiden lekker koel te houden, leren over het watersysteem en over Leidse planten en dieren.
- In 2024 is met een prijsvraag een ontwerp opgave voor de invulling van de Tweede groene ring uitgezet. Bij de beoordeling van de prijsvraag is een relevante rol voor het stadsteam weggelegd. Belangrijk bij

alle stappen om te komen tot een invulling van de Tweede groene ring is het betrekken van bewoners, ondernemers, organisaties en omliggende gemeenten. Communicatie en participatie zijn een belangrijk onderdeel van deze procesaanpak.

- De voortgang van de duurzame wijkvernieuwingen verloopt voorspoedig. In de loop van 2024 is een groot aantal projecten in uitvoering. Onderstaand een overzicht per project.

Project	Start	Gereed
Noorderkwartier Oost fase 1		afgerond
Noorderkwartier Oost fase 2:	1 ^e kwartaal 2024	4 ^e kwartaal 2024
Gasthuiswijk - Haagweg-Zuid fase 1		afgerond
Gasthuiswijk - Haagweg-Zuid fase 2	1 ^e kwartaal 2025	1 ^e kwartaal 2027
Gasthuiswijk - Haagweg-Zuid fase 3	1 ^e kwartaal 2026	2 ^e kwartaal 2027
Gasthuiswijk - Haagweg-Zuid fase 4	4 ^e kwartaal 2025	2 ^e kwartaal 2027
Professorenwijk - Oost fase 1		afgerond
Professorenwijk - Oost fase 2	in uitvoering	4 ^e kwartaal 2025
Vogelwijk	in uitvoering	4 ^e kwartaal 2024
Raadsherenbuurt	4 ^e kwartaal 2024	4 ^e kwartaal 2026
Hoge Mors fase 1	in uitvoering	1 ^e kwartaal 2025
Hoge Mors fase 2	1 ^e kwartaal 2025	4 ^e kwartaal 2028
Hart van Meerburg	1 ^e kwartaal 2026	2 ^e kwartaal 2028
Boshuizen	3e kwartaal 2028	4e kwartaal 2032
Fortuinwijk - noord	3e kwartaal 2026	4e kwartaal 2030
Fortuinwijk - zuid	3e kwartaal 2027	4e kwartaal 2031

- Voor Boshuizen, Fortuinwijk Noord en Fortuinwijk-Zuid wordt in september 2024 een overkoepelend kaderbesluit ter besluitvorming aan de raad aangeboden. In het 1e kwartaal van 2025 wordt het uitvoeringsbesluit van Meerburg ter besluitvorming aangeboden.
- Doordat er een achterstand in het verbeteren van het bomenbestand is, moeten nu meer kwarrende bomen vervangen worden. Hierdoor verbetert de kwaliteit van het bomenbestand maar zijn aanvullende middelen nodig. Hiervoor is budgetneutraal aanvullend krediet aangevraagd bij de 2^e voortgangsrapportage. Sinus maaien wordt niet meer gedaan (naar aanleiding van de aangenomen motie VVD over [ecologisch groenbeheer](#)). Dit is vervangen door mozaïek beheer. De ecologische kwaliteit blijft daarmee gehandhaafd op hetzelfde niveau als met sinus maaien. Hoewel het totale volume wat afneemt, komt de Japanse duizendknoop op steeds meer locaties in Leiden voor. We gaan deze daarom extra bestrijden.

3.5.2 Doelenbomen

Beleidsterrein 5A Verharde openbare ruimte

Doel	Prestatie	
5A1 Schoon, heel en veilig	5A1.1 Ontwikkelen beleid openbare ruimte	✓
	5A1.2 Beheren openbare ruimte	⚠
	5A1.3 Inzamelen huishoudelijk afval	✓
	5A1.4 Beheren contracten buitenreclame	✓
	5A1.5 Handhaven gebruik openbare ruimte	✓
	5A1.6 Werken voor derden cluster beheer	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5A Verharde openbare ruimte

5A1.2 Beheren openbare ruimte

Beheren bruggen en viaducten

De werkzaamheden om te voldoen aan de machinerichtlijn (de Europese richtlijn voor veiligheidseisen bij machines) voor de Grote Havenbrug, Rijnsichtbrug en Singelbrug starten dit najaar maar lopen door tot in het 2e kwartaal van 2025. Het werk aan de Julius Caesarbrug is op verzoek van de Provincie Zuid Holland doorgeschoven naar de zomer van 2025. Het werk aan de Stationspleintunnel moet opnieuw worden aanbesteed. De inschrijvingen voldeden niet aan de gestelde plafondbedragen. Dit heeft geen effect op het veilig gebruik van de tunnel.

Beheer wegen

Het vervangingsonderhoud aan de Doctor Lelylaan is in voorbereiding, maar uitvoering vindt (in overleg met verkeersregie en in relatie tot andere werkzaamheden en bereikbaarheid) plaats in het 2e kwartaal van 2025. Voor de Zoeterwoudsesingel geldt dat er geen extra geld beschikbaar is gesteld om er een 'Singelparkproject' van te maken. Dit betekent dat we van uit Beheer vervangingsonderhoud gaan voorbereiden. De uitvoering hiervan vindt dan ook plaats in 2025.

Beheren Walmuren

Enkele geplande werkzaamheden worden in (begin) 2025 afgerond i.p.v. 2024:

- De vervanging van de damwand Schelpenkade is het 2e kwartaal van 2024 gestart en is in het 1e kwartaal van 2025 afgerond.
- De vervanging van de damwand Zijlsingel start dit najaar en is dan 2e kwartaal 2025 afgerond.
- Het opstellen van de Ontwerpvisie Kades is gestart en deze wordt in 2025 afgerond.

Beleidsterrein 5B Openbaar water

Doel	Prestatie	
5B1 Waterkwantiteit op orde en verbeteren waterkwaliteit	5B1.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid waterkwantiteit en waterkwaliteit	✓
	5B1.2 Beheren openbaar water en riolering	✓
5B2 Recreatieve waarde water vergroten	5B2.1 Ontwikkelen beleid gebruik openbaar water	✓
	5B2.2 Exploiteren havens en waterwegen	✓
	5B2.3 Behandelen ligplaatsvergunningen	✓
	5B2.4 Handhaven gebruik openbaar water	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5B Openbaar water en klimaatadaptatie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 5C Openbaar groen en biodiversiteit

Doel	Prestatie	
5C1 Ontwikkelen en beheren van het openbaar groen	5C1.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid stedelijk en regionaal groen	✓
	5C1.2 Renoveren en herinrichten parken	✓
	5C1.3 Beheren openbaar groen	✓
	5C1.4 Behandelen kapvergunningen	✓
	5C1.5 Aanleggen Singelpark	⚠
	5C1.6 Beheren Oostvlietpolder	✓
5C2 Bevorderen biodiversiteit	5C2.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid biodiversiteit	✓
5C3 Bevorderen dierenwelzijn	5C3.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid dierenwelzijn	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 5C Openbaar groen en biodiversiteit

5C1.5 Aanleggen Singelpark

De technische uitwerking van de werkvoorbereiding van het project Jan van Houtkade kost meer tijd dan verwacht. Hierdoor is de aanbesteding vertraagd en is de start van de uitvoering van het project doorgeschoven naar de 1e helft van 2025.

Beleidssterrein 5D Milieu en duurzaamheid

Doel	Prestatie	
5D1 Werken aan een klimaatneutrale en klimaatingerichte stad	5D1.1 Milieubeheer algemeen	✓
	5D1.2 Uitvoeren geluidsanering	✓
	5D1.3 Uitvoeren bodemsanering	✓
	5D1.4 Uitvoeren duurzaamheidsbeleid	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 5D Milieu en duurzaamheid

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 5E Klimaatadaptatie

Doel	Prestatie	
5E1 Beperken van effecten van extreme neerslag, langdurige droogte en hittestress; betrekken bewoners en ondernemers bij klimaatverandering	5E1.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid klimaatadaptatie	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 5E Klimaatadaptatie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.5.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 5 omgevingskwaliteit
(- = voordeel)

Er zijn geen financiële afwijkingen ten opzichte van de begroting 2024.

3.5.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Niet van toepassing.

6

Stedelijke ontwikkeling

Stedelijke ontwikkeling

<i>Programmanummer</i>	6
<i>Commissie</i>	Stedelijke Ontwikkeling
<i>Portefeuille(s)</i>	Wonen, Bouwen & Welzijn Bestuur, Veiligheid, Handhaving & Regio Energie, Werk, Inkomen & Cultuur

De missie van het programma Stedelijke ontwikkeling luidt:

De gemeente Leiden staat voor een optimale ruimtelijke ontwikkeling van de beschikbare, schaarse ruimte van stad en regio die gericht is op een kwalitatief hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving.

3.6.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Het programma Stedelijke Ontwikkeling bestaat uit 18 prestaties. Hiervan krijgen 15 prestaties een groen stoplicht. Drie prestaties krijgen een oranje stoplicht, welke in de betreffende paragrafen worden toegelicht, namelijk:

- 6A1.3 Opstellen en actualiseren ruimtelijk instrumentarium
- 6C1.4 (Laten) uitvoeren van projecten (inclusief studentenhuysvesting)
- 6D1.3 Realisatie aardgasvrije stad

De volgende onderwerpen zijn goed om te vermelden:

Leidse aanpak innovatieve woonvormen

Er wordt een Leidse aanpak innovatief samenwonen uitgewerkt. Deze aanpak richt zich op het stimuleren van woonconcepten die bijdragen aan ontmoeting en aan samen leven. Innovatieve woonvormen voor studenten, voor starters, voor gezinnen én voor ouderen. In de aanpak laten we niet alleen zien welke initiatieven er nu al in Leiden zijn of worden ontwikkeld, maar ook hoe we initiatiefnemers en ontwikkelaars kunnen ondersteunen. Deze aanpak staat niet op zichzelf, maar sluit aan bij en is aanvullend op de Leidse visie op wonen, zorg en welzijn die nu wordt opgesteld. En op de lopende programma's gericht op zorg en ondersteuning van de Leidse inwoners. Naar verwachting krijgt de raad de Leidse aanpak innovatief samenwonen begin 2025 toegestuurd.

Woningmarktregulering

1 juli 2024 verliep de deadline voor verhuurders voor het aanvragen van de benodigde kamerverhuur- en verhuurvergunningen. In de buurten Noorderkwartier, De Kooi en Transvaal geldt sinds 1 juli een verkameringsstop totdat de leefbaarheid in deze buurten verbetert. Per 1 juli 2024 zijn ongeveer 1500 van de 3000 verhuurvergunningen aangevraagd.

Na 1 juli is ingezet op het handhaven van het nieuwe beleid rondom woningmarktregulering. Dit betekent dat verhuurders, voordat de gemeente overgaat tot handhaving, door middel van een waarschuwing een de kans krijgen om de benodigde vergunningen aan te vragen. In de tweede helft van 2024 worden ook de woningen die opgekocht zijn ná 1 januari 2024 gecontroleerd op illegale verhuur waarna de handhaving zal starten.

De Wet betaalbare huur is per 1 juli 2024 in werking getreden. Deze wet reguleert de middenhuur en past de Wet goed verhuurderschap op onderdelen aan. Zo kan per 1 januari 2025 de gemeente in de hele stad handhaven (en niet enkel in de buurten waar de verhuurvergunning voor goed verhuurderschap is ingesteld), opdat verhuurders eerlijke huurprijzen hanteren. Dit zal dan ook gelden voor onzelfstandige kamerverhuur en

het nu gereguleerde middensegment. Dit is een forse uitbreiding van de handhavingsmogelijkheden van de gemeente. De gemeente werkt er aan om de wijzigingen die Wet betaalbare huur met zich meebrengt goed uit te kunnen voeren. Naar verwachting zal de verhuurverordening hierdoor (technisch) gewijzigd worden zodat deze aansluit op deze nieuwe wetgeving.

Woonzorg(welzijn)visie

Begin 2024 is aangegeven dat de kaders en uitgangspunten voor de Leidse visie op wonen, zorg en welzijn rond de zomer van 2025 aan de raad voorgelegd zullen worden. Om te zorgen voor een goede regionale afstemming is de samenwerking gezocht met de gemeenten in de Leidse regio. Er wordt nu gewerkt aan het opstellen van een subregionale woonzorgcomponent. Daarin staan gemeenschappelijke definities en doelen vanuit de intentie om samen te werken. Iedere gemeente gebruikt deze subregionale woonzorgcomponent als bouwsteen bij het opstellen van diens lokale woonzorgvisie. De werkgroepen voor de verschillende doelgroepen bestaan uit medewerkers van de gemeenten in de Leidse regio en onze samenwerkingspartners. De Leidse visie op wonen, zorg en welzijn zal uiteindelijk onderdeel uit gaan maken van het volkshuisvestingsprogramma.

Prestatieafspraken met corporaties 2022

Na het vaststellen van het volkshuisvestingsprogramma wordt een nieuwe set prestatieafspraken voor de periode 2025-2030 tussen woningcorporaties, huurdersvertegenwoordiging en gemeente gemaakt. In het voorjaar zijn met de woningcorporaties en GGD HM afspraken over de aanpak van schimmelproblematiek gemaakt. De aanpak wordt verder uitgewerkt en zal onderdeel zijn van de nieuwe set prestatieafspraken.

Regionale woonagenda en woonruimteverdeling 2022

In 2023 zijn de Regionale Woonagenda en de regionale Huisvestingsverordening vastgesteld. De regionale Huisvestingsverordening is per 1 januari 2024 van kracht. Naar aanleiding van de nieuwe Huisvestingswet (1-1-2024) start Holland Rijnland momenteel met een nieuwe herziening van de Huisvestingsverordening

Energietransitie

Met de lokale energiecoöperatie Energiek Leiden is in 2023 een langjarige samenwerking aangegaan. Energiek Leiden heeft zich het eerste half jaar van de nieuwe organisatie-inrichting gericht op de doelen die in het jaarplan 2023 en 2024 waren gesteld. Deze activiteiten, onder andere van de Energiefixers071, de Leidse Duurzame Huizedagen en het Warmtespreekuur, zijn volgens plan uitgevoerd. Daarnaast was 'opbouw' het centrale thema: Opbouw van expertise in de teams, opbouw van de organisatie, de samenwerking met de gemeente en de partners in de stad. Ook is het traject gestart waarbij diverse scenario's voor de toekomstige samenwerking worden verkend en uitgewerkt, met een dekkingsvoorstel. De huidige dekking loopt immers maar tot 2026.

3.6.2 Doelenbomen

Beleidsterrein 6A Ruimtelijke planvorming en plantoetsing

Doel	Prestatie	
6A1 Toedelen van ruimte	6A1.1 Opstellen kaderstellende visies voor de ruimtelijke ontwikkeling van regio, stad en stadsgebieden	✓
	6A1.2 Stimuleren ruimtelijke initiatieven en ruimtelijke kwaliteit	✓
	6A1.3 Opstellen en actualiseren ruimtelijk instrumentarium	⚠
	6A1.4 Implementatie Omgevingswet	✓
6A2 Ruimtelijke kwaliteit van de bebouwde ruimte	6A2.1 Behandelen verzoeken om omgevingsvergunningen	✓
	6A2.2 Het voeren van vooroverleg	✓
6A3 Veilig bouwen en veilig gebruiken van bebouwde ruimte	6A3.1 Toezicht en handhaving op veilig bouwen en gebruiken	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6A Ruimtelijke planvorming en plantoetsing

6A1.3 Opstellen en actualiseren ruimtelijk instrumentarium

De softwareleverancier loopt achter met de implementatie van de plansoftware. Daarom is besloten een contract af te sluiten met een andere softwareleverancier. Naar verwachting hebben we in het vierde kwartaal van dit jaar werkende plansoftware. Vanaf dat moment kunnen we echt starten met de ontwikkeling (STOP/TPOD) van het omgevingsplan van rechtswege naar het Leids omgevingsplan. Tot dan maken we projecten en initiatieven mogelijk via de buitenplanse omgevingsplanactiviteit (BOPA) en tijdelijke alternatieve maatregel informatiemodel ruimtelijke ordening (TAM IMRO) wijzigingen van het omgevingsplan. De omzetting van deze BOPA's en TAM IMRO-plannen, volgens de standaard voor officiële publicaties en toepassingsprofielen voor omgevingsdocumenten (STOP/TPOD), in het digitaal stelsel omgevingswet (DSO) zorgt wel voor meerwerk.

Beleidsterrein 6B Gemeentelijk vastgoed

Doel	Prestatie	
6B1 Optimale exploitatie van gemeentelijk vastgoed	6B1.1 Voeren van een erfpachtbedrijf	✓
	6B1.2 Opstellen Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) en Vermogensbeheer grondexploitaties	✓
	6B1.3 Exploiteren van gemeentelijke gebouwen	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6B Gemeentelijk vastgoed

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 6C Wonen

Doel	Prestatie	
6C1 Hogere kwaliteit en toename van de woningvoorraad	6C1.1 Woonvisie Leiden 2020-2030 en uitvoeringsagenda wonen	✓
	6C1.2 Uitvoering prestatieafspraken 2020-2025	✓
	6C1.3 Regionale woonvisie en woonruimteverdeling	✓
	6C1.4 (Laten) uitvoeren van woningbouwprojecten (inclusief studentenhuysvesting)	⚠
6C2 Opheffen illegale huisvesting	6C2.1 Toeziën en handhaven op onrechtmatige bewoning	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6C Wonen

6C1.1 Woonvisie Leiden 2020-2030 en uitvoeringsagenda wonen

De actuele onderwerpen voor 2024 onder deze prestatie zijn onder andere:

- Woonvisie Leiden 2020-2030 en uitvoeringsagenda Wonen
- Sturen op de woningbouwopgave

- Woningmarktregulering en verkamering
- Huurteam
- Samenwerkingstafel
- Woonzorg(welzijn)visie
- Inzet op de huisvesting van doelgroepen (statushouders, spoedzoekers en kwetsbare doelgroepen)

Eén onderwerp heeft een oranje stoplicht en wordt hieronder toegelicht:

Woonvisie Leiden 2020-2030 en uitvoeringsagenda Wonen

In de uitvoeringsagenda Wonen staan acties voor de periode 2020-2030 om de ambities uit de Woonvisie te realiseren. In het wetsvoorstel Versterking regie op de volkshuisvesting (geplande behandeling in de Tweede Kamer 2e kwartaal 2024) wordt gesproken over een verplicht volkshuisvestingsprogramma. Onderwerpen die in het volkshuisvestingsprogramma aan de orde komen zijn: woningbouw en woningbouwprogrammering, balans in de woningvoorraad, woonbehoefte van aandachtsgroepen, leefbaarheid en verduurzaming. Het volkshuisvestingsprogramma is de opvolger van de uitvoeringsagenda Wonen. In het volkshuisvestingsprogramma komen maatregelen en acties te staan die aansluiten op de doelen die in de Omgevingsvisie Leiden 2040 en de Woonvisie. Gezien alle nieuwe wetgeving op dit vlak, is iets meer tijd genomen voor de actualisatie van het uitvoeringsgerichte woonbeleid. De gemeenteraad heeft in de 1e helft van 2024 de evaluatie van de Uitvoeringsagenda wonen 2020-2023 ontvangen. Het opstellen van het volkshuisvestingsprogramma staat gepland voor de 2e helft van 2024.

6C1.4 (Laten) uitvoeren van woningbouwprojecten (inclusief studentenhuisvesting)

Projecten met een groen stoplicht

- Lammenschansdriehoek (vh Lammenschanspark)
- Entreegebied LBSP
- Vondelkwartier
- Energiepark
- LEAD
- Groenoord fase 2
- Telderskade e.o.

Projecten met een oranje stoplicht:

Stationsgebied

Project De Geus:

De bouw is door technische problemen vertraagd, de oplevering vindt naar verwachting in 2027 of 2028 plaats. Project Morssingelblok:

De haalbaarheid van deze ontwikkeling wordt onderzocht. Er is vertraging ontstaan door een rechtszaak van een marktpartij tegen de voorgenomen gronduitgifte aan de eigenaar van de Stationspleinflat. De sloopwerkzaamheden zijn gepland voor eind 2027 en 2028. De start van de realisatie van de woningen is gepland voor 2029.

Project Lorentz fase 2:

De ontwikkelaar heeft door onzekere marktomstandigheden het verzoek gedaan de grond later te mogen afnemen. Er is nog geen datum voor de start van de bouw, maar de bouw van Lorentz fase 2 zal niet eerder starten dan in het derde kwartaal van 2025.

De Zwijger

In de eerste helft van 2024 is met de corporaties gewerkt aan de vervolgovereenkomst. Naar verwachting zal na de zomer van 2024 eerst de vervolgovereenkomst worden gesloten met Ons Doel en begin 2025 met De Sleutels. De reden hiervoor is dat de complexiteit aan de noordzijde van het projectgebied groter is. Dit komt door de raakvlakken tussen de gebiedsontwikkeling en de infrastructuur. Hierdoor is meer afstemming nodig. Daarnaast is in het tweede kwartaal van 2024 het bestemmingsplan voor Touw, het eerste deelproject van Park de Zwijger, vastgesteld door de gemeenteraad.

Westerpoort

In de afgelopen periode zijn verkenningen uitgevoerd naar de mogelijkheden om een nieuw ruimtelijk plan voor Westerpoot op te stellen, rekening houdend met de effecten van Agenda Autoluwe Binnenstad op de toekomstige verkeerssituatie in stadsentree Leiden-West. Op basis van deze verkenningen verwachten we dat een nieuw ruimtelijk plan mogelijk en haalbaar is. Dit beeld is kort voor het zomerreces door de eigenaar/ ontwikkelaar van de Holiday Inn-locatie (Adriaan van Erk/Amvest) bevestigd in een bestuurlijk overleg. Daarmee is er een belangrijke stap gezet om tot nadere uitwerking en afronding van de Gebiedsvisie Westerpoot te komen.

Werninkterrein

De gemeenteraad heeft via de motie M.23.0086.05 'snelle doorstart Werninkterrein' gevraagd de gesprekken voor ontwikkeling door te zetten. Daarom wordt een kredietaanvraag voorbereid voor dekking van de interne en externe plankosten om te komen tot een doorstart van het project Wernink.

Inmiddels heeft ABB samenwerking gezocht met Niersman uit Voorschoten en is de gemeente een allonge op de intentieovereenkomst aangegaan met deze nieuwe ontwikkel- en bouwcombinatie. Daarin is afgesproken samen te onderzoeken onder welke voorwaarden een doorstart kan plaatsvinden.

Plesmanlaan 100 / Jacobs

Er is een bezwaar ingediend tegen het bestemmingsplan en de omgevingsvergunning. Het is onbekend wanneer de zitting van de Raad van State plaatsvindt. De eigenaar/ontwikkelaar onderzoekt de mogelijkheden om de uitvoering gefaseerd op te pakken. Dit heeft ook gevolgen voor de planning van de herinrichting van de openbare ruimte Verbeekstraat.

Meerburg

Na de vaststelling van de kaders voor de herontwikkeling Rivierenbuurt hebben de corporaties nog geen groen licht gegeven voor de verdere planontwikkeling. Naar verwachting zullen zij daar in het derde kwartaal van 2024 een besluit over nemen.

Beleidssterrein 6D Energietransitie

6D1 Klimaatneutrale gebouwde omgeving in 2050	6D1.1 Energiebesparing	✓
	6D1.2 Opwek duurzame energie	✓
	6D1.3 Warmtetransitie	⚠

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 6D Energietransitie

6D1.3 Warmtetransitie

De warmtetransitie is de laatste jaren moeizaam van start gegaan. In dichtbebouwde steden zoals Leiden is collectieve warmte, met behulp van warmtenetten, een belangrijk onderdeel van de nieuwe, aardgasvrije stad. Maar de randvoorwaarden zoals financiering, realisatiekracht en bijbehorende wetgeving, zijn voorlopig onvoldoende op orde. De Wgiw (wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie), waarmee de gemeente bevoegdheid krijgt om de aardgaslevering in een gebied te beëindigen, is inmiddels aangenomen. Maar vooral de wet teksten van de Wcw (Wet collectieve warmte), waar publiek eigendom van warmtenetten een belangrijk onderdeel van is, zorgen voor veel onzekerheid. Commerciële partijen maken zich zorgen over de toekomst van hun bedrijfsvoering; voor Leiden heeft Vattenfall al aangegeven, onder de huidige omstandigheden, niet meer grootschalig bestaande bouw aan te willen sluiten. Tegelijkertijd staan publieke warmtebedrijven, met voldoende realisatiekracht, nog niet klaar. We oriënteren ons, samen met de vijf samenwerkende gemeenten Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude, Katwijk en Voorschoten binnen de Warmte Leidse Regio, op de oprichting van zo'n publiek integraal warmtebedrijf (PIW). Maar dat is complex en heeft tijd nodig om zorgvuldig, en met goede onderlinge afspraken, te doen. Daardoor komen onze ambitieuze doelen, zoals 8.000 nieuwe aansluitingen op een warmtenet in 2030, onder druk te staan. Tegelijkertijd lopen andere zaken wel voorspoedig. De aanleg van WLQ+ gaat door en zorgt in 2027 voor een nieuwe warmtebron voor het bestaande warmtenet van Vattenfall en aanvullende capaciteit om daar eventueel op uit te breiden (hoewel het momenteel dus onzeker is wie dat wil doen). We professionaliseren de samenwerking met lokale initiatieven verder, waar Energiek Leiden (EL) een belangrijke rol in speelt. EL werkt sinds begin 2024 een half jaar intensief samen met de gemeente, leidt energiecoaches op en coördineert ze en stuurt buurt-initiatief-coaches op pad om initiatieven met ambities (om hun wijk aardgasvrij te maken) te ondersteunen.

3.6.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 6 Stedelijke ontwikkeling (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/ Tegenvaller	06.03	Moties Vlietzone midden	L	I			260			
Budgettair neutraal	06.01	Indexatie huurinkomsten gemeentelijk vastgoed	L	S			-350			
			B	S			350			
	06.02	Draaiende delen Molen de Valk	L	I	Ja	Reserve afschrijvingen investerings	340			
				S			-35	-35	-21	-21
			B	I	Ja	Reserve Molen de Valk / Erfgoed Leiden	-305	35	35	35
				S	Ja	Reserve afschrijvingen investerings	0	0	-14	-14
	06.04	Bouwleges	L	I	Ja	Egalisatiereserve inkomsten bouwleges P6	2.000			
			B	S			-2.000			
	06.05	Woningmarktregulering	L	I	Ja	Egalisatiereserve inkomsten bouwleges P6	500			
				S			300			
			B	S			-800			
	06.06	Reserve instandhouding molens	L	I	Ja	Reserve compensatie instandhouding molen	180			
			B	I			-180			
	06.07	Restsaldi reserves	L	I	Ja	Reserve grondexploitaties P6	359			
			B	I	Ja	Reserve herstruct.woongeb SvZ&V	-16			
						Reserve ontsluiting van groengebieden	-25			
						Reserve bovenwijkse voorz. Grondbedr. P6	-194			
						Reserve sociale huurwoningen	-16			
						Reserve exploitatie Oppenheimstraat	-52			
						Reserve Stedelijke Ontwikkeling P6	-56			
	06.08	Programma omgevingswet 2024 / 2025	L	I			134	0		

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
			B	I	Ja	Egalisatiereserve inkomsten bouwleges P6	-134			
	06.09	Sumatrastraat 195	L	I	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen	1.152			
				S			0	0	34	34
			B	I	Ja	Reserve parkeren P4	0	0	-6	-5
						Reserve grondexploitaties P6	-1.152	0	0	0
				S	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen	0	0	-29	-29
Resultaat programma							260	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.6.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

06.03 Moties Vlietzone Midden

Naar aanleiding van de besluitvorming door de gemeenteraad over het Kaderbesluit Vlietzone-Midden is extra onderzoeksbudget nodig om uitvoering te kunnen geven aan de vastgestelde moties. Het gaat met name om het uitwerken van adviezen, onderzoeken van verschillende scenario's en de te verwachten extra besluitvorming door de gemeenteraad. Specifiek de te onderzoeken scenario's voor de parkeerplaats en locatie Blauwkras zullen inclusief advies aan de raad worden voorgelegd. De bijbehorende plan- en onderzoekskosten worden geraamd op € 260.000 en zijn als tegenvaller meegenomen bij deze voortgangsrapportage. Het onderzoeksbudget van de raad is volledig besteed en op basis van de haalbaarheidsberekening is er binnen de grondexploitatie Vlietzone Midden geen ruimte voor deze extra onderzoekskosten.

Budgetneutrale wijzigingen:

06.01 Indexering huurinkomsten gemeentelijk vastgoed

De facturering van de huurinkomsten gebeurt vanuit het subsysteem Planon. In Planon zijn de huurovereenkomsten opgenomen. Deze huurovereenkomsten zijn voor het grootste deel overeenkomstig de landelijk gehanteerde ROZ model huurovereenkomsten. In de algemene bepalingen behorende bij de huurovereenkomsten is vastgelegd hoe de indexering wordt berekend. Conform deze bepaling wordt de CPI-index (consumentenprijsindex van het CBS) toegepast op het indexeren van de huren. De facturatie van de huren voor januari worden uiterlijk in november van het voorgaande jaar verstuurd. Op dat moment wordt gekeken naar de meest actuele CPI-index, te weten de CPI-index van september. De cijfers van de meest recente beschikbare maand zijn voorlopig. Deze cijfers worden definitief bij de publicatie van de volgende maand. In september 2023 bedroeg de CPI-index 0,2%. In de begroting wordt een indexatie van 4,2% op de huurinkomsten doorgevoerd (een bedrag van afgerond € 370.000). De werkelijk berekende CPI indexatie van 0,2% zorgt voor een verhoging van € 17.500. Hierdoor ontstaat in 2024 een nadeel van afgerond € 350.000. Voorgesteld wordt om dit nadeel in 2024 te dekken vanuit de stelpost indexatie.

06.02 Molen de Valk

De staat van het onderhoud van de molen is dermate ernstig is dat niet langer gewacht kan worden met het vervangen van de draaiende delen. Een order is in voorbereiding. Bij te veel molens in Nederland moeten de draaiende delen worden vervangen en er zijn maar weinig leveranciers wat resulteert in wachtlijsten. Langer wachten betekent dat er bij een draaiende molen mogelijk risico's ontstaan voor bezoekers en omliggend verkeer. Een molen stilzetten valt in de categorie 'rust roest' en maakt de situatie alleen maar erger. Voorgesteld wordt om een krediet van € 340.000 beschikbaar te stellen voor het vervangen van de draaiende delen en dit te dekken door een onttrekking van hetzelfde bedrag aan reserve Molen de Valk (zie besluitpunt 7).

06.04 Bouwleges

Doordat er meer aanvragen met grote bouwsommen zijn ingediend dan geraamd, wordt een extra opbrengst aan bouwleges verwacht van € 2,0 miljoen. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Bouwleges.

06.05 Woningmarktregulering

Door meer ingediende aanvragen voor huur- en omzettingsvergunningen in het kader van woningregulering en het toerekenen van reeds geraamde overhead aan de leges wordt € 800.000 aan extra inkomsten verwacht. Door de extra aanvragen zullen de administratieve kosten met € 300.000 toenemen. Per saldo bedraagt het voordeel € 500.000 dat in de reserve Bouwleges wordt gestort.

06.06 Reserve instandhouding molens

Bij het project Ypenburgbocht is er een financiële compensatie betaald door de ontwikkelaar voor de instandhouding van de molens. Dit bedrag moet (mogelijk) worden gereserveerd voor 25 jaar. De voorwaarde voor betaling van geld richting de molenaar is vastgelegd in de afgegeven ontheffing. Daarin staat: 'een financiële compensatie van € 90.000 te worden gereserveerd voor eventuele vervanging van draaigevoelige onderdelen van molen de Herder en de Maredijkmolen voor een periode van 25 jaar, gerekend vanaf het onherroepelijk worden van de omgevingsvergunning'. Voorgesteld wordt om de reserve 'instandhouding molens' in te stellen en het ontvangen bedrag van € 90.000 per molen in deze reserve te storten (zie besluitpunt 2).

06.07 Restsaldi reserves

In een aantal reserves binnen Stedelijke Ontwikkeling is een restsaldi aanwezig. Voorgesteld wordt om de restsaldi te storten in de reserve Grondexploitaties voor dekking van de verstedelijkingsopgave en de reserves bij de jaarrekening op te heffen. Deze reserves zijn oorspronkelijk grotendeels gevoed vanuit reserve grondexploitaties of gerelateerde activiteiten. Het betreft de reserve Ontsluiting van groengebieden (€ 24.791), de reserve Bovenwijkse voorzieningen Grondbedrijf (€ 193.597), de reserve Sociale huurwoningen (€ 15.951), de reserve Herstructurering woongebieden SvZ&V (€ 16.077), de reserve Exploitatie Oppenheimstraat (€ 52.228) en de reserve Stedelijke ontwikkeling (€ 56.269). In totaal betreft het een eenmalige storting in de reserve Grondexploitaties van € 358.913. De aanwezigheid van restsaldi in betreffende reserves zijn o.a. het gevolg van het feit dat het doel van de reserve niet meer actueel is of de geraamde kosten lager zijn uitgevallen. Daarnaast wordt er in sommige gevallen al enkele jaren niet meer gemuteerd op de reserve of zijn er geen stortingen of onttrekkingen in het meerjarenbeeld geraamd.

06.08 Programma Omgevingswet 2024 / 2025

In 2022 is een derde tranche budget voor de Omgevingswet beschikbaar gesteld voor de transitiefase van 2023 tot 2029. Onderdeel van de kosten in de transitiefase is het programmabudget. Dit budget voorziet in de dekking van het programmateam Leiden 2040 Omgevingswet. Het Programma Leiden 2040 bewaakt de samenhang en het samenspel tussen de verschillende activiteiten en projecten die plaatsvinden. De inzet van het programmateam was begroot tot één jaar na de invoeringsdatum. Concreet betekent dit dat er tot en met 2023 budget beschikbaar was gesteld voor het Programma Leiden 2040. Halverwege 2022 werd echter besloten de invoeringsdatum te verschuiven naar 1 januari 2024. Dit heeft tot gevolg dat het programmateam één jaar langer doorloopt. Tot de invoeringsdatum van 1 januari 2024 en vervolgens het eerste jaar van de transitiefase. Bij het bekend worden van deze verschuiving is besloten dat de bijbehorende kosten gedekt zouden worden binnen bestaand budget. Met de ontwikkeling van het Leids Omgevingsplan en het actualiseren van de Omgevingsvisie Leiden 2040 krijgt de transitiefase steeds meer vorm en wordt de impact op beleid en capaciteit steeds duidelijker. Dit leidt tot de behoefte om ondersteuning van de afdelingen vanuit het programmateam met een jaar te verlengen tot en met 2025.

Voorgesteld wordt om voor dit doel in 2024 een bedrag van € 254.940 beschikbaar te stellen en voor 2025 een bedrag van € 168.775. De extra kosten voor het programmateam Leiden 2040 Omgevingswet worden voor 2024 gedekt uit de reserve Bouwleges (een bedrag van € 134.400) en uit incidentele budgetten van Ruimtelijke Ontwikkeling (een bedrag van € 120.540). Voor 2025 zullen de kosten volledig worden gedekt uit incidentele budgetten van Ruimtelijke Ontwikkeling (zie besluitpunt 8).

06.09 Sumatrastraat 195

De gemeente gaat de openbare ruimte van het project Sumatrahof inrichten. Hiervan is het grootste deel een parkeerstraat aan de zijde van zwembad De Zijl. In de meest actuele kostenraming is een bedrag van € 1.152.332 inclusief plankosten en onvoorzien (peildatum 1-1-2024) opgenomen. In de reserve Grondexploitaties is rekening gehouden met een bedrag van € 690.000. Als gevolg van prijsstijgingen en hogere plankosten moet dit met € 338.332 worden opgehoogd. Een bedrag van € 124.000 is eerder als bijdrage ontvangen van Ons Doel en gestort in de reserve grondexploitaties. Daarnaast in een bedrag van € 50.000 nodig voor de aanschaf van parkeerautomaten. Voorgesteld wordt om een krediet van € 1.152.332 beschikbaar te stellen voor de aanleg van de openbare ruimte (parkeerplekken) en dit te dekken door een onttrekking aan reserve grondexploitaties en een krediet van € 50.000 beschikbaar te stellen voor parkeerautomaten en de bijbehorende kapitaallasten van € 5.500 te dekken uit reserve parkeren (zie besluitpunt 9 en 10). Er wordt gekeken naar toepassing van gebruikte materialen - ook met oog op Leidse Ladder voor Duurzaamheid.

7

Jeugd en onderwijs

Jeugd en onderwijs

Programmanummer	7
Commissie	Onderwijs en samenleving
Portefeuille(s)	Kanselijkheid, jeugd & onderwijs

De missie van het programma Jeugd en onderwijs luidt:

In Leiden groeien kinderen en jongeren gezond en veilig op in een stimulerende omgeving, zodat zij hun talenten volledig kunnen ontwikkelen en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen.

3.7.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Jeugdteams Leidse regio

- Op dit moment hebben alle huisartspraktijken in Leiden een praktijkondersteuner huisarts – jeugd (POH-J) vanuit het jeugdteam. Dit versterkt de verbinding tussen huisartsen en het jeugdteam en draagt bij aan een bredere beoordeling over wat passende hulp is. Ook kunnen milde zorgen direct opgepakt worden door de POH-J. Dit is bereikt en wordt regelmatig geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd. De eerste berichten over deze samenwerking zijn positief vanuit zowel de huisartsen als het jeugdteam.
- Alle scholen in Leiden hebben op dit moment een vast contactpersoon vanuit het jeugdteam. Op deze manier weten scholen bij wie ze terecht kunnen om leerlingen te bespreken die mogelijk hulp nodig hebben. Het doel is om vroegtijdig hulp te bieden waar nodig, om erger te voorkomen. De samenwerking dient verder vorm gegeven te worden in de loop van 2024. Dit gebeurt via het integraal arrangeren, een samenwerkingsmethode tussen onderwijs en jeugdteam. Zo willen we een integraal beeld vormen van de leefwereld van een kind en gezamenlijk kijken welk aanbod aan onderwijsondersteuning, zorg of jeugdhulp nodig is. Met name de afbakening tussen onderwijsondersteuning en jeugdhulp vereist nog aandacht, ofwel, wanneer is het aan onderwijs om ondersteuning te bieden en wanneer aan het jeugdteam. Hier wordt op dit moment hard aan gewerkt.
- Ook is het jeugdteam bezig om meer samen te werken bij de zogenoemde veiligheidszaken. Er zijn structurele casuïstiek overleggen waar medewerkers van Veilig Thuis en de Jeugdbescherming (GI) bij aansluiten. Op deze manier maakt het jeugdteam gebruik van de expertise van deze ketenpartners en kan er vroegtijdig bijgestuurd worden om erger te voorkomen. Hiermee zet het jeugdteam ook al stappen richting de realisatie van het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming.
- Bovenstaande punten geven aan wat is bereikt dit jaar en wat doorontwikkeld dient te worden. Om goed zicht te krijgen op alle facetten van het functioneren van het jeugdteam wordt er op dit moment een tussenevaluatie uitgevoerd. Er wordt o.a. gekeken naar de voortgang van de opdracht en de daarbij horende doelen vanuit de gemeente aan het jeugdteam. Eind 2024 zal dit afgerond zijn en volgen er aanbevelingen voor een doorontwikkeling.
- Stichting Jeugdteams Leidse Regio hebben gewerkt aan het verbeteren van de triage en hebben hiervoor een apart team gevormd, team Bureau en Triage (BenT). Dit team kan met een adequate triage terugverwijzen naar het voorliggend veld.
- Er zijn twee sociaal makelaars binnen Stichting Jeugdteams Leidse Regio die proactief verbindingen aan gaan met het voorliggend veld en de sociale basis, de samenwerkingen zullen verder geformaliseerd worden in de loop van 2024.
- De sociaal makelaars lopen een periode van een half jaar mee met de BenT om te onderzoeken welke meldingen binnenkomen en hoe die vanuit het gedachtengoed van normaliseren al meer gestuurd

kan worden op de verbinding met het voorliggend veld en eigen netwerk van een gezin. De kennis van het voorliggend veld dragen zij ook over op de collega's van de BenT. Dit zal in de loop van 2024 verder geëvalueerd worden.

Specialistische jeugdhulp

- Eind 2024 worden de uitkomsten van de bestuurlijke Taskforce verwacht en met de bestuurders besproken: welke fundamentele keuzes zijn noodzakelijk om meer sturing te kunnen geven aan het bereiken van de doelen en resultaten van de gemeenschappelijke opdracht in de gespecialiseerde jeugdhulp. Ook zal in het najaar van 2024 een regionale klankbordbijeenkomst voor raadsleden plaatsvinden.
- De fundamentele keuzes die voortkomen uit de bestuurlijke Taskforce moeten gaan bijdragen aan een toekomstbestendig en betaalbaar stelsel, met behoud van de kwaliteit van regionale jeugdhulp in Holland Rijnland.
- Vanuit de bestuurlijke Taskforce volgt een implementatieagenda voor de periode tot en met 2026. Belangrijk onderdeel van deze agenda is de voorbereiding en uitvoering van de contractering gespecialiseerde jeugdhulp per 1 januari 2026. De huidige contracten verlopen op deze datum.

Onderwijs en jeugdhulp

- In januari 2024 is de procesregisseur onderwijszorgcontinuüm gestart: hij brengt namens het onderwijs en gemeenten in Holland Rijnland alle onderwijs-zorgarrangementen (OZA's) en zorg-onderwijsarrangementen (ZOA's) in beeld, bekijkt waar de lacunes in dit dekkend aanbod liggen en helpt met het ontwikkelen van nieuwe voorzieningen waarbij onderwijs en jeugdhulp intensief samenwerken. Zo heeft hij in een fasenmodel onderwijs zorgcontinuüm helder gemaakt welke stappen er tussen '100% onderwijs' en '100% zorg' mogelijk zijn en wie daarin welke taken en verantwoordelijkheden heeft. Dit helpt het onderwijs en de jeugdhulp in hun overleggen rondom concrete casuïstiek. Ook is een format Plan van Aanpak OZA gemaakt. Nieuwe en bestaande OZA's worden gevraagd dit plan in te vullen, zodat OZA's in de regio op een uniforme manier gemonitord worden, doelstellingen moeten aanleveren en meer.
- Er is in februari 2024 door de landelijke onderzoekers van Zorg in Onderwijstijd een rapport verschenen over Jeugdhulp op School in Holland Rijnland: de specialistische jeugdhulp die op de gespecialiseerd onderwijs scholen in de regio op basis van fte bekostiging (i.p.v. individuele indicaties) georganiseerd is. De ruimte die school en aanbieder gekregen hebben om de beschikbare uren in te zetten zoals in hun ogen wenselijk is geeft goede resultaten: op alle scholen wordt sneller dan voorheen ingegrepen, wat eraan bijdraagt dat situaties minder vaak escaleren. Als regio zijn we een van de landelijke voorlopers in deze ontwikkeling van Zorg in onderwijstijd.

Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028

- Het plan van aanpak Hervormingsagenda is in ontwikkeling en zal eind 2024 af zijn. Vooruitlopend op het plan van aanpak worden acties ingezet ter voorbereiding op de uitvoering van het plan van aanpak in de periode 2024-2028.

Spelen

- Voor het realiseren van een nieuwe speelplek aan het Trekvaartplein hebben omwonenden in september hun voorkeur voor de nieuwe speelplek kunnen uitspreken. De planning is erop gericht om de speelplek nog voor het einde van 2024 aan te leggen.

Onderwijs

- De inzet van brugfunctionarissen in Leiden wordt op basis van de landelijke én de lokale subsidieregelingen vanaf september 2024 uitgebreid van 6 naar 15 basisscholen.
- Het Regionaal Bureau Leerrecht (RBL) dringt er bij scholen op aan om goed te melden. Door de hoge meldingsbereidheid van scholen neemt het relatief verzuim niet af. De melding van de school is de start voor het gesprek met ouders, kinderen, jongeren en het onderwijs over de reden van verzuim. De toename van het aantal thuiszitters (verzuimers met schoolinschrijving) heeft onze aandacht. We blijven inzetten op preventie (hulp op school): We bespreken met de samenwerkingsverbanden en de scholen, collectieve, passende vormen van ondersteuning, om uitval te voorkomen.
- De capaciteit voor nieuwkomersonderwijs is vergroot. Het gaat hier zowel om extra taalklassen (primair onderwijs) naar aanleiding van de opening van het AZC als om uitbreiding van de ISK (voortgezet onderwijs). De ISK heeft haar capaciteit begin 2024 verder uitgebreid, waardoor de wachtlijst van eind 2023 is opgelost. Daarmee wordt absoluut verzuim voorkomen en vinden meer absoluut verzuimers de weg naar het onderwijs. Met regiegemeenten en schoolbesturen hebben we in 2024 verder ingezet op het verbeteren van de samenwerking rondom nieuwkomers in het primair onderwijs. Eind 2024 zullen deze afspraken ook in een concenant worden vastgelegd.

Onderwijshuisvesting

- De ontwikkeling van het beleidsrijke Integraal Huisvestingsplan ligt op schema. In november zal het IHP door het college voor inspraak worden vastgesteld.

- Om het Kindcentrum 'Stevenshof' te realiseren is een investering van € 1,98 miljoen bij de Kaderbrief 2024-2028 toegekend. Deze budgetneutrale investering van 500 m2 is bestemd voor kinderopvang. In januari 2024 is er door de basisscholen obs De Stevenshof en De Wereldwijzer een visie 'Kindcentrum Stevenshof' opgesteld. Op grond van deze visie en de doelen uit het onderwijskansenbeleid 'Een vliegende start' is er in 2024 een selectieprocedure doorlopen waaruit Floreokids is geselecteerd.

3.7.2 Doelenbomen

Beleidsterrein 7A Jeugd

Doel	Prestatie	
7A1 Een krachtige pedagogische samenleving	7A1.1 Betrekken van de jeugd via jeugdparticipatie	⚠
	7A1.2 Waarborgen kwaliteit (openbare) speelruimte	✓
7A2 Goede (gebiedsgerichte) ondersteuning en hulp aan jeugd en gezin	7A2.1 Vanuit het CJG uitvoeren Wet Publieke Gezondheid	✓
	7A2.2 Vanuit het CJG organiseren van informatie en advies en opvoedingsondersteuning	✓
	7A2.3 Vanuit het CJG organiseren van jeugdhulp door middel van jeugdteams	✓
7A3 Goede specialistische hulp beschikbaar	7A3.1 Het organiseren van specialistische hulp	✗

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 7A Jeugd

7A1.1 Betrekken van de jeugd via jeugdparticipatie

In Leiden vertegenwoordigen jeugd en jongeren een groot deel van de inwoners. Het is belangrijk hen te betrekken bij het vormen van beleid of bij het oplossen van vraagstukken die spelen in de gemeente. Dit levert waardevolle inbreng op voor innovatieve en duurzame oplossingen en het draagt bij aan burgerschapsontwikkeling van jeugd en jongeren zelf. Om hierbij te helpen is de toolbox jeugd- en jongerenparticipatie ontwikkeld. Hierin staan methodes om jongeren bij beleid of projecten van de gemeente te betrekken. Ook worden de jongerenorganisaties en netwerken in Leiden in dit document genoemd. Daarnaast gaan de kinderraad en jongerenraad in het schooljaar 2024-2025 van start. Met deze raden wordt op een serieuze manier invulling gegeven aan jongerenparticipatie

7A3.1 Het organiseren van specialistische hulp

De portefeuillehouders jeugd in de regio Holland Rijnland hebben gezamenlijk besloten tot het instellen van een bestuurlijke taskforce, omdat het stelsel van Jeugdhulp in de regio – net als in andere regio's – dreigt vast te lopen. Deze taskforce is gestart in februari 2024.

Het vastlopen van het stelsel komt onder andere doordat er sprake is van lange wachttijden en wachtlijsten, de door- en uitstroom van jongeren uit de jeugdhulp stagneert en de instroom niet afneemt. Ook duren de behandeltrajecten van de kinderen over het algemeen langer, door een toename van de zwaarte in de problematiek.

Daarnaast zijn er forse kostenstijgingen door onder andere interventies vanuit het Rijk. Het Rijk stuurt aan op verschillende opgaven, zoals behandelen in kleinere groepen. Voor dergelijke opgaven krijgen we geen aanvullende financiering, terwijl het wel extra kosten met zich meebrengt. Ook is er sprake van stijgende arbeidskosten.

Dit alles vormt de aanleiding om een aantal ingrijpende interventies te doen om de werking van het gehele stelsel fundamenteel te verbeteren en de kosten van gespecialiseerde jeugdzorg in de regio op termijn structureel terug te kunnen brengen. Zo willen we dat er met behoud van kwaliteit een toekomstbestendig en betaalbaar stelsel voor gespecialiseerde regionale jeugdzorg ontstaat. De Taskforce focust zich op het in kaart brengen van en adviseren over de (mogelijke) interventies.

Beleidsterrein 7B Peuterspeelzalen en kinderopvang

Doel	Prestatie	
7B1 Kwalitatief goed en toegankelijk aanbod van kindercentra	7B1.1 Zorg dragen voor voldoende aanbod peuterspeelzaalwerk	✓
	7B1.2 Waarborgen kwaliteit kinderopvang / peuterspeelopvang	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 7B Peuterspeelzalen en kinderopvang

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 7C Onderwijsbeleid

Doel	Prestatie	
7C1 Gelijke kansen voor kinderen en jongeren	7C1.1 Waarborgen van aanbod, kwaliteit en deelname aan voor- en vroegschoolse educatie	✓
	7C1.2 Stimuleren hoogwaardig taalaanbod op onderwijskansscholen	✓
	7C1.3 Bevorderen van ouderbetrokkenheid bij doelgroepkinderen	✓
7C2 Goede onderwijs-ondersteuning en samenwerking in het onderwijs	7C2.1 Ondersteunen zorg voor leerlingen met specifieke behoeften	✓
	7C2.2 Stimuleren samenwerking en voorzieningen in het onderwijs	✓
7C3 Als kennisstad toekomstbestendig onderwijs bevorderen met extra aandacht voor duurzaamheid, internationalisering en talentontwikkeling	7C3.1 Stimuleren van een duurzame rijke leeromgeving waarin leerlingen en onderwijsprofessionals hun eigen talenten kunnen ontwikkelen met aandacht voor een doorlopende leerlijn	✓
	7C3.2 Stimuleren dat leerlingen worden voorbereid op een internationale samenleving	✓
	7C3.3 Bevorderen van een toekomstgerichte talentontwikkeling door samenwerking van onderwijs met bedrijven en instellingen	✓
7C4 Zoveel mogelijk leerlingen volgen onderwijs en halen een startkwalificatie of het verwerven van een werkplek	7C4.1 Sturing geven aan projecten die zich richten op het behalen van een startkwalificatie, terugkeer naar het onderwijs (ook voor thuiszitters) of het verwerven van een werkplek	✓
	7C4.2 Tegengaan verzuim leerplichtigen	⚠

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 7C Onderwijsbeleid

7C4.2 Tegengaan verzuim leerplichtigen

In 2022-2023 steeg het relatief én absoluut verzuim in Leiden. We lichten de oorzaken en enkele maatregelen kort toe:

1. Het absoluut verzuim verdubbelde, t.o.v. 2021-2022, vooral door de toename van nieuwkomers. Zij vonden niet direct een school of verhuisden (vanuit een azc) naar een andere gemeente. In 2023 is ingezet op uitbreiding van ISK capaciteit. Dit heeft ertoe geleid dat in september 2023 de meeste jongeren weer naar school gingen. In 2023-2024 biedt ISK Da Vinci maximaal 350 leerlingen een plaats: De snelle groei vergt inzet van het onderwijs en gemeente. In het najaar van 2024 staat een gesprek gepland met het VO in de regio over uitbreiding van het aanbod. Een aandachtspunt zijn 16-17 jarigen die nogal eens tussen wal en schip vallen.
2. Het relatief verzuim is na corona hard gestegen en blijft in 2022-2023 op dat niveau, vergelijkbaar met 2021-2022. Het RBL ziet het als een positief signaal: het laat een grote meldingsbereidheid van scholen zien. Verzuimmeldingen zijn, indien nodig, aanleiding voor een gesprek met leerlingen, ouders en de school over de oorzaken.
3. Het aantal thuiszitters met schoolinschrijving steeg met een derde. We blijven inzetten op de samenwerking (integraal arrangeren) en laagdrempelige hulpverlening (vooral VMBO, beperkt VO). Met deze preventieve maatregelen willen we thuiszitters voorkomen: de terugkeer naar het onderwijs blijkt niet eenvoudig. De inzet van een tweede consulent op het VO die zich richt op langdurig verzuim is daarvoor van belang: in 2025 breidt het RBL de formatie uit, om beter toegerust te zijn op de toenemende complexe problematiek die leerlingen ervaren en de samenwerking die met onderwijs én jeugdhulp dit vereist.

Beleidsterrein 7D Onderwijshuisvesting

Doel	Prestatie	
7D1 Goede kwantiteit en kwaliteit van onderwijshuisvesting	7D1.1 Realisatie van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging van lesgebouwen en gymnastieklokalen	✓
	7D1.2 In stand houden van de bestaande gebouwen voorraad door onderhoud en aanpassingen	✓
	7D1.3 Uitvoering van de overige wettelijke taken zoals ozb, schadeherstel en bekostiging gymnastiekonderwijs	✓

Toelichting doelenboom beleidsterrein 7D Onderwijshuisvesting

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.7.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 7 Jeugd en onderwijs (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/Tegenvaller	07.03	Subsidies conciërgeregeling	L	S			-125			
Budgettair neutraal	07.01	Specialistische Jeugdhulp en PGB Jeugd	L	S			-50			
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein	50			
	07.02	Noachstraat 2	L	I	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen	550			
				S			-550	22	22	22
			B	S	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen		-22	-22	-22
Resultaat programma							-125	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.7.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

07.03 Subsidies conciërgeregeling

Het budget voor de conciërgeregeling van 2024 wordt eenmalig met € 125.000 verlaagd. Dit komt onder andere door terugvordering van subsidie vanwege minder ingehuurde fte's dan aangevraagd. De laatste jaren wordt vaker geld overgehouden op dit budget. Er wordt gekeken naar een betere invulling van de subsidieregeling voor 2026 en verder op basis van financiële mogelijkheden, de nieuwe doelgroep van de Participatiewet en het aanpakken van het personeelstekort in het onderwijs zoals onderwijsondersteunend personeel.

Budgetneutrale wijzigingen:

07.01 Specialistische Jeugdhulp en PGB Jeugd

Na het opstellen van de Kaderbrief 2024-2028 is door de Serviceorganisatie Zorg een nadere prognose voor de gespecialiseerde jeugdhulp opgesteld. Hierover is de Raad per brief van 21 juni 2024 geïnformeerd. Deze nadere prognose resulteert in een aanvullend nadeel voor de begroting 2024 van € 550.000. Deze kostenstijging is vooral een gevolg van de inzet van langere en duurdere trajecten per client. Deze stijging van de totale regionale kosten komt voornamelijk tot uiting in de zogenaamde 'buiten budgettaire routes'. Dit is zorg die bovenop de reguliere budgetplafonds van de gecontracteerde aanbieders wordt verleend omdat sprake is van een acute situatie of een niet-passend zorgaanbod. Daarnaast zijn er ook besluiten met financiële consequenties genomen om acute knelpunten in het zorglandschap op te lossen of als invulling van door de rijksoverheid opgelegde extra taken. Op basis van de bevoorschotting door de Sociale Verzekeringsbank t/m juli zal er ten opzichte van de raming 2024 voor de PGB's Jeugd naar verwachting sprake zijn van een onderbesteding van circa € 600.000. Het dalende gebruik van PGB's voor de inkoop van Jeugdzorg is sinds 2022 een trend. Verklaring hiervoor zijn de toegenomen aandacht binnen de Jeugdteams voor de verstrekking van PGB's op rechtmatige en zorgvuldige wijze en de individuele keuze van jeugdigen en ouders voor het beschikbare (toegenomen) aanbod van zorg in natura (zin). Het voordeel van per saldo € 50.000 zal worden verrekend met de reserve Sociaal Domein.

07.02 Noachstraat 2

Voor renovatie van schoolgebouw Noachstraat 2 tot wissellocatie voor tijdelijke huisvesting is een bedrag € 5.908.683 beschikbaar. In mei 2024 is op basis van Definitief Ontwerp (DO) door een externe bouwkostenadviesbureau een kostenraming van € 6.458.683 opgesteld. Per saldo een tekort van € 550.000. Voorgesteld wordt om het krediet 'renovatie wissellocatie Noachstraat 2' met € 550.000 te verhogen en

deze verhoging te dekken door hetzelfde bedrag uit het exploitatiebudget voor 'eenmalige voorzieningen onderwijshuisvesting 2024' te storten in de reserve Afschrijving Investerings (zie besluitpunt 11).

8

Cultuur, sport en recreatie

Cultuur, sport en recreatie

<i>Programmanummer</i>	8
<i>Commissie</i>	Onderwijs en Samenleving, Werk en Middelen Stedelijke Ontwikkeling
<i>Portefeuille(s)</i>	Energie, Werk en Inkomen en Cultuur Economie, Kennis, Sport en Gezondheid Bestuur, Veiligheid en Handhaving Klimaat, Mobiliteit en Financiën

De missie van het programma Cultuur, sport en recreatie luidt:

Cultuur, cultuurhistorie, sport, recreatie en evenementen vormen een belangrijk deel van het stadsklimaat, dragen bij aan de ontwikkeling van alle Leidenaren en maken deelname aan het maatschappelijke leven voor iedereen toegankelijk. Dat is van grote waarde voor de versterking van de aantrekkelijkheid van de stad voor bewoners en bezoekers. In de gezonde stad hebben mensen de ruimte om te sporten en te bewegen.

3.8.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidssterrein Cultuur

Subsidiestelsel Cultuur

In juni 2024 is het participatietraject over het subsidiestelsel cultuur afgerond en is door het extern adviesbureau een advies opgesteld aan de gemeente. Dit is gepresenteerd aan het culturele veld, waarbij ruimschoots gelegenheid was om vragen te stellen. In de zomerperiode wordt gewerkt aan een vertaling van dit advies naar de Leidse situatie. Dit wordt in september met het culturele veld gedeeld. Dit zal resulteren in de uitwerking van een voorstel tot nieuwe subsidieregelingen in de tweede helft van 2024. Afhankelijk van besluitvorming kan in 2025 via de nieuwe regelingen worden aangevraagd voor 2026.

Uitvoeringsagenda Cultuur

In september 2024 vindt een bijeenkomst plaats met de cultuursector om de ambities voor de Uitvoeringsagenda Cultuur 2025-2026 op te halen en verder uit te werken. Daarnaast wordt deze bijeenkomst gebruikt om de gemeentelijke vertaling van het externe adviesbureau voor het nieuwe subsidiestelsel cultuur aan de sector te presenteren (zie hiervoor).

Begin 2024 hebben de C6 (de 6 grootste gesubsidieerde culturele instellingen) daarnaast het initiatief genomen tot het oprichten van een cultuurtafel. Doel van de bijeenkomst is om met vertegenwoordigers van de verschillende kunstdisciplines in gesprek te kunnen gaan over actualiteiten, thema's uit de uitvoeringsagenda en urgente thema's zoals het subsidiestelsel cultuur. De voorgestelde thema's voor de nieuwe uitvoeringsagenda zijn met hen afgestemd en worden in de bijeenkomst van september met het culturele veld verder uitwerkt en aangescherpt.

Educatief aanbod BplusC

BplusC heeft eind 2023 een nieuw meerjarenbeleidsplan ingediend bij de gemeente. BplusC werkt in 2024 verder uit wat de ontwikkelingen uit het meerjarenbeleidsplan betekenen voor de structuur, omvang en cultuur van de organisatie (reorganisatie, cultuurverandering, strategisch personeelsbeleid). Om aan de subsidievoorwaarden te kunnen voldoen, is door BplusC gewerkt aan een nieuwe business case voor 'Lessen en cursussen' voor zowel jeugd- als volwasseneneducatie. Binnen de businesscase zal een heldere afweging moeten worden gemaakt welke disciplines binnen het aanbod van BplusC blijven vallen en welke niet. Uitgangspunt hierbij

voor BplusC is de financiën in lijn te brengen met de verdeling van de subsidie van gemeente Leiden voor de B (bibliotheekfunctie) en C (aanbod van lessen en cursussen).

Huisvesting bibliotheek

Doel is een moderne bibliotheek in een multifunctionele, duurzame en betaalbare accommodatie in de binnenstad, waarbij de bibliotheek transformeert naar een plek die mensen, kennis en organisaties met elkaar verbindt rond thema's die spelen in de samenleving. In aanloop naar het kaderbesluit heeft het college de drie door de raad gevraagde scenario's in Q1 uitgewerkt. Er is door de raad bij de kaderbrief gekozen voor scenario 2 waarin naast de opknopbeurt ook de ruimtelijke structuur van het gebouw aangepast wordt en het gebouw geschikt gemaakt voor de moderne bibliotheek, in lijn met de ambitie van de gemeente en BplusC. Er is ook een 'plus' aan toegevoegd met hogere verduurzaming.

Herontwikkeling muziekschool en -programming

Het programma van de nieuwe muziekschool en de muziekprogramming past alleen in het huidige complex aan de Hazewindsteeg als het rigoureuus wordt verbouwd. Hierdoor stijgen de bouwkosten fors. De onverwachte extra bouwkosten van het complex aan de Hazewindsteeg en de prijsstijging van bouwmaterialen in het algemeen vragen om een nadere financiële analyse waarin de kosten van de nieuwe muziekschool worden afgezet tegen het aanhouden en moderniseren van de twee bestaande locaties (Rapenburg en Middelstegracht). Naar verwachting wordt de raad na de zomer 2024 geïnformeerd over de bevindingen.

Maatwerkoplossingen huisvesting culturele instellingen

De maatwerkoplossingen voor de huisvesting van Ars Aemula Naturae, BplusC, De Nobel, Ins Blau, Leidse Schouwburg-Stadsgehoorzaal (LSSGZ) en de Veenfabriek bevinden zich in een afrondende fase. Voor de gemeente Leiden is efficiënt en duurzaam gebruik van unieke gebouwen een onderdeel van waardevol cultureel aanbod en een aantrekkelijke binnenstad. Om dat te realiseren moet de huisvesting van culturele instellingen kwalitatief voldoende zijn, met betaalbare en voorspelbare huisvestingskosten. De overeenkomsten zijn uitgewerkt in: Intentieovereenkomst maatwerkoplossing, nieuwe huurcontracten en bijbehorende demarcatie. Voor een drietal instellingen is ook een nieuwe huurprijs aangeboden, om deze in lijn te brengen met het Beleidskader Vastgoed. Alle instellingen zijn akkoord en de intentieovereenkomsten zijn getekend door Ins Blau, Nobel, LSSGZ en BplusC.

Beeldende kunst (in de openbare ruimte)

In Q2 is het eerste kunstwerk uit de opslag teruggeplaatst in de openbare ruimte. Het gaat om het kunstwerk de Rennende Paarden van kunstenaar Frank Letterie bij de Ballontuin. Komende maanden en jaren volgen er nog meer kunstwerken. Herplaatsing van kunst in de openbare ruimte heeft een lange doorlooptijd, vanwege de koppeling aan herinrichtingsprojecten van de openbare ruimte.

Beleidssterrein erfgoed

Subsidie Historisch Stadsbeeld

Van het beschikbare budget 2024 (€ 144.909) is circa een derde (€ 47.000) gereserveerd voor ingediende aanvragen (per augustus 2024). Daarnaast zijn diverse eigenaren bezig met plannen voor herstel winkelpuien, kleuren of historische objecten. Dit varieert van serieuze plannen in een gevorderd stadium (indicatief € 70.000 die naar verwachting nog in 2024 worden ingediend) tot overige projecten die eventueel worden opgepakt. Dit beeld kan mogelijk weer veranderen. Daadwerkelijke subsidieaanvragen zijn moeilijk te voorspellen. Projecten in het kader van de Subsidieregeling Historisch Stadsbeeld hebben vaak ook een lange doorlooptijd, zeker als het winkelpuien betreft.

Beleidssterrein Recreatie

Evenementenbeleid

Leiden biedt een divers aanbod aan evenementen, maar de sector staat landelijk en lokaal onder druk door uitdagingen zoals problemen in de toeleveringsketen, stijgende kosten en veranderend consumentengedrag. De gemeente werkt nauw samen met organisatoren om het evenementenklimaat te verbeteren. De tussenevaluatie van het evenementenbeleid is inmiddels afgerond en vastgesteld. Daarnaast onderzoekt het college hoe het stimulerend evenementenfonds de sector kan ondersteunen. Ook loopt er op initiatief van het centrummanagement een onderzoek naar een mogelijk overkoepelend platform.

Stadsfeest Leidens Ontzet

In 2024 viert Leiden het 450-jarig jubileum van Leidens Ontzet. Deze editie wordt maximaal uitbundig gevierd en we zetten in op een memorabele editie. Bovendien werkt het College samen met betrokken partijen aan nieuwe kaders voor de viering van Leidens Ontzet vanaf 2025 en verder. Naar aanleiding van de evaluaties van voorgaande vieringen is besloten de organisatie verder te verbeteren om de viering veilig, voor iedereen toegankelijk en beheersbaar te houden. Onderzocht wordt hoe de gemeente en de betrokken stadspartners

beter samen kunnen werken op programmering in de stad, de spreiding van bezoekers en gezamenlijke inkoop en communicatie.

Beleidssterrein Sport

Blaashal hockey

Met Leidse Hockey Club (LHC) Roomburg zijn we in gesprek over het realiseren van een seizoensgebonden blaashal ten behoeve van zaal hockey. LHC Roomburg wil de blaashal graag op een hockeyveld op sportpark Roomburg neerzetten. Dat lukt op de gewenste locatie niet per aankomend winterseizoen (2024/2025). Een van de uitdagingen hier betreft de verankering van een blaashal rondom een waterveld. De club heeft langer de tijd nodig om hier samen met de leverancier goed naar te kijken. Een (vooralsnog tijdelijke) alternatieve locatie voor de blaashal is sportpark Boshuizerkade. Hier is ruimte. In de zomer van 2024 is de aanvraag voor een omgevingsvergunning in behandeling. De inzet is om de blaashal op termijn naar sportpark Roomburg te verplaatsen en dat LHC Roomburg de blaashal zelf financiert met ondersteuning van de gemeente.

Sportpark De Mors

Sportpark De Mors is het grootste sportpark van de gemeente Leiden. Hier wordt hard gewerkt aan een aantal verbeteringen. In het najaar van 2023 (12 oktober) heeft de Leidse gemeenteraad ingestemd met het Kaderbesluit van Sportpark De Mors. De uitwerking daarvan gebeurt in twee etappes. De eerste etappe is het omzetten van een tweetal voetbalvelden (één bij DoCos en één bij Sporting Leiden) van natuurgras naar kunstgras. We hadden gehoopt hier al direct in de zomer mee te kunnen starten. Door diverse oorzaken is de start van de uitleg uitgesteld naar november. Naar verwachting zijn de velden in februari 2025 gereed. Dit betekent een vertraging van drie maanden. Daarnaast werken we toe naar het uitvoeringsbesluit, welke naar verwachting rond de zomer van 2025 aangeboden wordt aan de raad ter besluitvorming.

Sportcomplex Boshuizerkade

De rechtbank heeft in kort geding een verzoek van de gemeente tot ontruimen van de verenigingsruimte en velden Boshuizerkade door LFC gehonoreerd. LFC moet uiterlijk medio september de accommodatie verlaten. Momenteel verkennen wij de toekomstige programmering en verhuur van deze accommodatie. Najaar 2024 wordt de gemeenteraad hierover geïnformeerd.

Beleidskader Sport- en Gezondheid

Op 7 mei is de evaluatie van de Beleidskaders Sport & Gezondheid en Spelen & Bewegen vastgesteld door het college. Met inachtneming van de vastgestelde aanbevelingen wordt er gewerkt aan een nieuw beleidskader waarin beide beleidskaders zullen worden gecombineerd tot één beleidskader.

Optimalisatie (sport)park Cronesteinkade

In 2023 hebben er verkennende gesprekken plaatsgevonden met alle gebruikers van het park Cronesteinkade, deze zijn in december 2023 afgerond. De conclusie is dat herinrichting van het terrein voor alle partijen gunstig kan uitpakken. Het Zoete Land kan een aanzienlijke uitbreiding van het areaal voor de stadstuinderij tegemoet zien en daarmee kan hun wachtlijst worden verkort. De korfbalvereniging Sporting Trigon en hockeyvereniging Roomburg beschikken straks samen over een volwaardig multifunctioneel sportveld waarop zowel gekorfbald als gehockeyd kan worden. Ook medegebruik van het park door anderen blijft mogelijk. Om hiervoor plaats te maken is de inzet om voor de korfbal, hockey en BSO 't Kasteel straks een up-to-date multifunctionele accommodatie te bouwen waar bij gelegenheid ook anderen, zoals omwonenden, gebruik van kunnen maken.

Tot slot is de wens om bij de toekomstige herinrichting ook de verbinding met het Singelpark tot stand te brengen en mogelijkheden te creëren voor natuurlijk spelen. De optimalisatie en herinrichting sluit aan bij de doelen die zijn vastgelegd in het Beleidsakkoord 2022-2026 Samen leven in Leiden, zoals een groene, duurzame en leefbare stad. Zo wordt bijgedragen aan het sport en gezondheidskader waarin sporten, bewegen, spelen en gezondheid allen een plek krijgen en draagt de optimalisatie bij aan de ambities voor stadstuinieren. Met het vaststellen van de kaderbrief 2024 is er een voorbereidingskrediet van € 525.000 gereserveerd om de haalbaarheid van de herinrichting te onderzoeken. Hiermee kan een start worden gemaakt met het gemeentelijk project.

3.8.2 Doelenbomen

Beleidsterrein 8A Cultuur

Doel	Prestaties	
8A1. 1. Sterke culturele basisinfrastructuur, voor alle hierbij behorende prestaties kwalitatief hoogstaand, divers en inclusief	8A1.1. Ondersteunen en mogelijk maken voorstellingen en optredens podiumaanbod	✓
	8A1.2 Ondersteunen en mogelijk maken museaal aanbod	✓
	8A1.3 Ondersteunen en mogelijk maken educatief aanbod	✓
	8A1.4 Ondersteunen en mogelijk maken beeldende kunst (in de openbare ruimte)	✓
	8A1.5 Ondersteunen amateurkunstverenigingen	✓
	8A1.6 Ondersteunen lokale media	⚠
	8A1.7 Ondersteunen projecten voor diversiteit, toegankelijkheid, ander publieksbereik, spreiding in de stad	✓
	8A1.8 Exploitatie Stedelijk museum De Lakenhal	⚠
8A2. Cultuur draagt bij aan maatschappelijke doelen door culturele activiteiten	8A2.1 Stimuleren en ondersteunen netwerkvorming en kennisontwikkeling cultuur- en zorgsector	⚠
	8A2.2 Stimuleren en ondersteunen dat cultuur bij draagt bij aan integratie nieuwkomers	✓
	8A2.3 Onderzoek en stimuleren grotere toegankelijkheid cultuur voor smalle beurs en jongeren	✓
8A3. Leiden onderscheidt zich (inter)nationaal met kennis en cultuur	8A3.1 Versterken unieke weefsel kennis en cultuur	✓
	8A3.2 Cultuureducatie icm natuur- en milieueducatie om de hoek	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 8A Cultuur

8A1.6 Ondersteunen lokale media

In 2024 heeft het bestuur van de Streekomroep de samenwerking met producent 'Sleutelstad B.V.' beëindigd. De streekomroep gaat verder met producent 'Unity'. Het uitgangspunt voor de betrokken gemeenten is om in 2025 een streekomroep te hebben die voldoet aan het keurmerk van de stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO), met als primair doel een Lokaal Toereikend Media Aanbod (LTMA) en een goede publieke journalistieke nieuwsvoorziening. Het bestuur van de Streekomroep heeft toegezegd dit voor 2025 op orde te brengen. De raad heeft zich met de motie 'Behoud kwaliteit Leidse nieuwsvoorziening vanuit de omroep' (juni 2024) uitgesproken voor het op peil houden van de Leidse journalistiek en het bereik. Het college geeft actief uitvoering aan deze motie.

8A1.8 Exploitatie Stedelijk museum de Lakenhal

Museum De Lakenhal vierde op 1 mei haar 150ste verjaardag. Ruim 1600 bezoekers kwamen dit meevieren. Het museum zit na een half jaar op koers voor het jaardoel van 75.000 bezoekers (10.000 meer dan in 2023). Voor de tentoonstellingen Strijden Ga Ik, Kimsooja en Rembrandts vier zintuigen werden de gestelde bezoekersaantallen dan ook ruimschoots gehaald en was er ruime aandacht in de lokale en landelijke pers. Museum De Lakenhal ontving in de eerste helft van het jaar ruim 2500 leerlingen in schoolverband, van PO tot aan universiteit en volwassenonderwijs (NT2).

Het museum nam dit jaar deel aan een uitgebreid publieksonderzoek (Europees breed - Sentomus) dat aantoont dat 97% van het publiek tevreden tot heel tevreden is over het laatste bezoek aan het museum. Bovendien heeft dit museumbezoek een positief effect op het welzijn van het publiek – het museum wordt ervaren als een 'veilige haven'; biedt perspectief (zet bezoekers aan tot nadenken); creativiteit (zet aan tot het ontdekken van iets nieuws) en tot ontmoeting.

Ondanks het stijgende aantal bezoekers blijven de inkomsten in de exploitatie achter op twee gebieden: de inkomsten entreegelden (€ 125.000) en commerciële evenementen (€ 120.000). Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuw inhoudelijk en strategisch bedrijfsplan, opgesteld met een herziene begroting / budgettering vanaf 2026.

8A2.1 Stimuleren en ondersteunen netwerkvorming en kennisontwikkeling cultuur- en zorgsector

Het project Kunst op recept loopt goed in 2024. De samenwerking tussen Welzijn en Kunst op recept wordt in 2024 versterkt. Echter, de financiering van het project voor de toekomst is nog niet zeker gesteld. De landelijke financiering loopt in 2024 af. Er wordt aan gewerkt om in de samenwerking met Welzijn op recept een efficiëntieslag te maken. Daarnaast worden aanvullende fondsen en financiering vanuit welzijnsbeleid gezocht om Kunst op recept voor de toekomst te kunnen borgen.

Beleidsterrein 8B Cultureel erfgoed

Doel	Prestatie	
8B1. Het Leids verleden wordt duurzaam ingezet als onderscheidende kracht: kennis en collecties op het gebied van cultureel erfgoed zijn bruikbaar voor diverse groepen en het cultureel erfgoed wordt behouden voor toekomstige generaties. Leiden staat met al haar erfgoedkennis en –collecties nationaal en internationaal aan de top (ambitie I); Leiden wil haar historische omgevingskwaliteit behouden, benutten en versterken voor een aantrekkelijke, vitale en toekomstbestendige stad (ambitie II); Leiden bruist van erfgoedbeleving voor en door bewoners en bezoekers (ambitie III).	8B1.1 Exploitatie en beheer Erfgoed Leiden en Omstreken	⚠️
	8B1.2 Exploitatie en beheer Molen de Valk	✓
	8B1.3 Toezicht en handhaven monumenten	✓
	8B1.4 Uitvoeren erfgoedbeleid met partners	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 8B Cultureel erfgoed

8B1.1 Exploitatie en beheer Erfgoed Leiden en Omstreken

De voorbereiding van de verbouwing van de huisvesting van Erfgoed Leiden en Omstreken aan de Boisokade loopt op schema. In juli is de aanvraag vergunning ingediend. De uitvoering start in het 1e kwartaal 2025. Oplevering wordt in de eerste helft van 2026 verwacht. De studiezaal zal vanaf november 2024 tijdelijk bij het Hoogheemraadschap van Rijnland gehuisvest worden.

De brandveiligheid van de depottoren van Erfgoed Leiden en Omstreken uit de jaren '60 blijkt niet op orde en is daarmee een tegenvaller. Er is binnen het verbouwingsproject hiermee geen rekening gehouden. Er wordt naar een oplossing gezocht.

Vanwege de autonome groei van de archeologische collectie van Leiden is bij de Kaderbrief 2024-2028 ruimte gevonden voor extra capaciteit om aan de wettelijke taken rondom collectiebeheer te kunnen blijven voldoen.

In mei 2024 heeft Ariela Netiv na 25 jaar afscheid genomen als directeur van Erfgoed Leiden en Omstreken. In juli 2024 is de nieuwe diecteur Arthur Barendsen gestart.

Beleidsterrein 8C Sport

Doel	Prestaties	
8C1 Leiden heeft aantrekkelijke, duurzame en multifunctionele sportvoorzieningen	8C1.1 Exploiteren, beheren en onderhouden van de gemeentelijke sportaccommodaties	✓
	8C1.2 Uitvoering geven aan het sportaccommodatieplan v.w.b. de jaarschijf 2024	✓
8C2 Iedere Leidenaar heeft een gezonde en actieve leefstijl	8C2.1 Leidenaars bewegen voldoende	✓
	8C2.2 Leiden heeft sterke toekomstbestendige sportverenigingen	✓
8C3. De fysieke leefomgeving bevordert sporten, spelen en bewegen	8C3.1 De openbare ruimte is beweegvriendelijk	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 8C Sport

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 8D Recreatie

Doel	Prestatie	
8D1 Voldoende recreatieve mogelijkheden voor Leidenaren	8D1.1 Beheer en exploitatie van Jeugdorp Zuid-West	✓
	8D1.2 Beheer en exploitatie van volkstuinten	✓
	8D1.3 Verstrekken van subsidie aan amateurtuinders	✓
8D2 Voldoende onderscheidende evenementen ter versterking van de levendigheid in de stad, het aantrekken van extra bezoekers en versterking van de lokale economie	8D2.1 Evenementencoördinatie	✓
	8D2.2 Be-/afhandelen van aanvragen evenementenvergunning	✓
	8D2.3 Ondersteunen van de drie grootschalige en overige evenementen	✓
	8D2.4 Verstrekken van evenementensubsidie	✓
	8D2.5 Meerjarige resultaatafspraken met organisatoren van identiteitversterkende evenementen	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 8D Recreatie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.8.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 8 Cultuur, sport en recreatie (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/Tegenvaller	08.01	Inkomsten Museum De Lakenhal	B	S			250			
	08.02	Vervanging stroomvoorziening evenementen	L	I	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen	100			
				S				10	10	10
			B	S	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen		-10	-10	-10
Budgettair neutraal	08.03	Bijdrage reserve Stimuleren schaatsport	L	I	Ja	Reserve sportstimulering schaatsen	25			
				S				-2	-2	-2
					Ja	Reserve afschrijvingen investeringen		2	2	2
			B	I	Ja	Reserve afschrijvingen investeringen	-25			
	08.04	Aanleg sportpark de Vliet	L	S				0	0	0
Resultaat programma							350	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.8.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

08.01 Inkomsten Museum De Lakenhal

Museum De Lakenhal (MDL) verwacht in boekjaar 2024 een tekort van ongeveer € 250.000. De bedrijfsreserve is geheel benut om eerdere tegenvallers op te vangen. Het tekort komt door tegenvallende inkomsten uit entreegelden en commerciële evenementen. De begroting is gebaseerd op het bezoekersaantal in de businesscase voor de verbouwing van het museum dat structureel te hoog is ingeschat. De Lakenhal werkt nu een toekomstplan uit. Voor 2024 streeft het museum naar 75.000 bezoekers (10.000 meer dan in 2023). Vanwege capaciteitsproblemen zijn er in 2024 ook nauwelijks commerciële evenementen georganiseerd. Momenteel werkt het museum aan een herzien meerjarig exploitatieplan 2025-2029, ingegeven door zowel financiële noodzaak als kwalitatieve overwegingen.

08.02 Vervanging straatkasten markt

Voorgesteld wordt om een krediet van € 100.000 beschikbaar te stellen voor de vervanging van zes straatkasten (stroomvoorziening). Door de slechte technische staat van de kasten en niet-verhaalbare schade is de veiligheid in het geding. Binnen de exploitatie van evenementen is geen dekking voor het bedrag van € 100.000 dat in de reserve Afschrijvingen Investeringen zal worden gestort als dekking van de bijhorende kapitaallasten van € 11.000 (zie besluitpunt 12).

Budgetneutrale wijzigingen:

08.03 Bijdrage reserve Stimuleren schaatsport

In Kaderbrief 2023-2027 is door uw raad besloten een reserve Stimulering schaatsport in te stellen met een startsaldo van € 200.000. Deze reserve wordt gevoed met de terug te vorderen subsidie van de Stichting IJshal. Echter is er in totaal aan subsidie € 175.000 toegekend voor 2022 en 2023. Deze zijn door de Stichting IJshal niet gebruikt en worden teruggevorderd en gestort in de reserve Stimulering schaatsport. Voorgesteld wordt nu om vanuit het project nieuwbouw IJshal aanvullend een bedrag van € 25.000 te storten in de reserve Stimulering

Schaatsport om conform afspraak met de Stichting IJshal deze reserve te starten met een beginsaldo van € 200.000.

08.04 Aanleg Sportpark de Vliet

Liander heeft voor aanvang van de uitvoering van de herinrichting openbare ruimte sportpark De Vliet aan de gemeente verzocht / gesommeerd om de bestaande kabels en leidingen te mogen verleggen. Met Liander is in eerste instantie afgesproken dat deze werkzaamheden eind 2023 zijn uitgevoerd. Omdat deze datum niet is gehaald, is een nieuwe afspraak gemaakt dat de werkzaamheden uiterlijk aan het eind van het eerste kwartaal 2024 zijn afgerond. Momenteel zijn de werkzaamheden van Liander echter nog altijd niet afgerond, dit zal na de zomervakantie worden afgemaakt. Ondertussen heeft de aannemer van de openbare ruimte de hele fasering moeten omgooien. Rekening houdend met het doorgaande gebruik van de sportfuncties (zoals de openstelling van het buitenbad en de hiermee gemoeide bezoekersstromen) heeft dit tot een flinke vertraging geleid. In totaal een uitloop van het werk met ruim zes maanden. Gedurende deze periode zijn aanvullende kosten gemaakt voor de inzet van verkeersregelaars (zeven dagen per week voor veilige toegang van het buitenbad) en lopen de vaste projectkosten voor het overgrote deel door. De vertragingsschade voor de gemeente (plankosten en verkeersregelaars) wordt vooralsnog geraamd op € 300.000. Ook de aannemer heeft extra kosten door de vertraging (een bedrag van € 500.000). Deze bestaan voornamelijk uit uren planaanpassingen, doorgaande bouwplaatskosten voor deze periode van zes maanden en uitloop en inefficiënte inzet van grond- en straatploegen die klaar stonden maar niet aan het werk konden. Deze kosten verhalen we door middel van een claim bij Liander voor de opgelopen vertragingskosten. Omdat de uitkomst van onze claim nog niet bekend is, wordt nu voorgesteld om vooruitlopend daarop het krediet 'Combibad openbare ruimte De Vliet' met een bedrag van € 800.000 te verhogen en dit voor € 181.000 te dekken met de indexatie op de 'aanleg van de nieuwbouw zwembad' die in het meerjareninvesteringsplan is opgenomen. Het restant van € 619.000 (met een kapitaallast van € 21.600) wordt voorlopig gedekt uit de stelpost kapitaallasten (zie besluitpunt 13). Uiteraard zullen we dit verrekenen zodra er duidelijkheid is over de uitkomst.

9

Maatschappelijke ondersteuning

Maatschappelijke ondersteuning

<i>Programmanummer</i>	9
<i>Commissie</i>	Onderwijs en Samenleving
<i>Portefeuille(s)</i>	Wonen, Bouwen & Welzijn Economie, Sport, Kennis & Gezondheid

De missie van het programma Maatschappelijke ondersteuning luidt:

De gemeente Leiden wil een inclusieve, toegankelijke en sociale stad zijn voor alle inwoners, waarin iedereen naar vermogen kan deelnemen, iedereen regie heeft over de wijze waarop hun zorgbehoefte wordt vervuld en waar er zo nodig een vangnet is voor degene die onvoldoende in staat zijn voor zichzelf te zorgen. We stimuleren actieve deelname aan het maatschappelijk leven.

3.9.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Respijthuis/logeerzorg

In het bestuursakkoord is opgenomen dat we de mogelijkheden van een respijthuis onderzoeken als één van de ondersteuningsmaatregelen voor mantelzorgers. Samen met de gemeenten uit Holland Rijnland, regionale zorgaanbieders, zorgverzekeraar Zorg & Zekerheid en Transmuralis is daarom gewerkt aan de start van een tweejarige pilot voor het mogelijk maken van logeerzorg in de regio Holland Rijnland (2024-2025). In februari 2024 is de eerste pilotlocatie in Alphen aan den Rijn geopend. De financiering is gedurende de pilot geborgd via middelen vanuit de specifieke uitkering (SPUK) van het Integraal Zorg Akkoord (IZA), waarbij ook rekening is gehouden met uitbreiding naar andere locaties voor nog tweemaal 4 bedden. Ook de komende maanden richten we ons op het in regionaal verband verkennen of uitbreiding van locaties wenselijk is en welke locaties hiervoor in aanmerking zouden kunnen komen, met in het bijzonder aandacht voor een locatie in Leiden.

Leiden Op leeftijd

De evaluatie van het plan van aanpak Leiden op Leeftijd voor de periode 2019-2023 is afgerond in de eerste helft van 2024 voor het college vastgesteld. Na het zomerreces zal de evaluatie ter kennis aan de raad verzonden worden. Op basis van de evaluatie zullen wij voorstellen doen voor een vervolg aanpak in de periode 2024 – 2026, onder meer in samenhang met een Leidse Visie op Wonen, Zorg en Welzijn (zie programma 6 Wonen).

Leiden Healthy Society Centre

In juni 2024 heeft het Leiden Healthy Society Center voor het eerst het Leids Kennisfestival georganiseerd in de Hooglandse Kerk. Ook worden er in het najaar 2024 weer diverse kenniscafé's georganiseerd vanuit het LHSC. De organisatie van een Policy Lab is ook in gang gezet, waarbij gekeken wordt over er vanuit experimenten data gedreven beleid worden ontwikkeld. In samenwerking met inwoners, bedrijven en dus onderzoeksinstellingen.

Huisvestingsproblematiek huisartsen

In het vierde kwartaal wordt de eindevaluatie over de huisvestingsproblematiek van huisartsen opgeleverd. Hierin wordt met inachtneming van rollen en verantwoordelijkheden van alle betrokkenen inzicht gegeven in de verdere aanpak van de huisvestingsproblematiek in het algemeen. Op donderdag 29 augustus heeft een verdiepend overleg voor raadsleden en leden van de werkgroep huisvesting huisartsen plaatsgevonden. Doel

was het verbreden van inzicht en het gezamenlijk doornemen van oplossingsrichtingen ten behoeve van de eindevaluatie.

Beleidskader Sport- en Gezondheid

Op 7 mei is de evaluatie van de Beleidskaders Sport & Gezondheid en Spelen & Bewegen vastgesteld door het college. Met inachtneming van de vastgestelde aanbevelingen wordt er gewerkt aan een nieuw beleidskader waarin beide beleidskaders zullen worden gecombineerd tot één beleidskader. Naast het nieuwe beleidskader worden er ook verdere stappen gezet in het integrale gezondheidsbeleid. Zo wordt er gekeken op welke wijze gezondheid in al het beleid kan worden meegenomen.

Tweede Groene Ring

Voor de Tweede Groene Ring is gezondheid als een van de twee hoofdthema's benoemd. In de ontwikkeling hiervan wordt het thema gezondheid integraal meegenomen. Hiervoor is regelmatig afstemming tussen het fysieke en sociale domein.

Aanpak multiprobleemgezinnen

Op 1 januari 2024 is de Kwartiermaker Maatwerkfunctionaris in Leiden gestart met als doel huishoudens met problemen op meerdere gebieden (multiprobleemgezinnen) te ondersteunen en maatwerkoplossingen te bieden of doorbraken te forceren waar nodig. Sindsdien is de maatwerkfunctionaris betrokken geweest bij meer dan 60 complexe casussen.

Preventiescanner dakloosheid

Het programma Maatschappelijke Zorg Leidse regio heeft als doel het zoveel mogelijk voorkomen van kwetsbare situaties voor inwoners, de focus ligt op de verschuiving van reactieve ondersteuning achteraf naar preventie vooraf. In 2024 heeft de Radboud Universiteit daarom een preventiescanner "dakloosheid" uitgevoerd bij de gemeenten uit de Leidse Regio. De uitkomsten (aanvullende activiteiten en evaluatie bestaande activiteiten) van de preventiescanner zijn opgenomen in het meerjarig programmaplan, een deel daarvan zal gerealiseerd worden in 2025.

GHB scan

In 2024 heeft het Trimbosinstituut voor de regio Holland Rijnland een scan uitgevoerd op het gebied van GHB gebruik en genomen maatregelen. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt zo nodig een start gemaakt met een nieuwe of aangepaste GHB aanpak.

Onderzoek naar bemoeizorgoverleggen

Hecht presenteert in augustus 2024 de uitkomsten van een onderzoek naar het functioneren van bemoeizorgoverleggen. In samenwerking met gemeenten en betrokken organisaties wordt zo nodig in 2025, op initiatief van Hecht, de werkwijze in deze zorgnetwerken en het Leidse toeleidingsteam aangepast. In de Leidse Regio wordt daarbij aangesloten bij eerder gemaakte afspraken op het gebied van de assertieve zorgketen (GGZ-kader).

Subsidie-aanvragen Grip op Onbegrepen gedrag

Ook voor en namens de gemeente Leiden zijn in 2024 twee subsidies aangevraagd bij ZonMw die betrekking hebben op grip op onbegrepen gedrag. Voor 1) het inrichten van een kenniswerkplaats en 2) aanpak voor een sluitende doemeinoverstijgende keten. De werkzaamheden voor beiden subsidies zullen in 2025 van start gaan.

Opening opvanglocatie dak- en thuisloze jongeren Maansteenpad

Het Maansteenpad is een tijdelijke regionale opvanglocatie voor jongeren voor voorlopig drie jaar. De locatie wordt doorlopend gemonitord en het zorgconcept wordt constant doorontwikkeld.

Aantallen dak- en thuisloze alleenstaanden, gezinnen en jongeren: ETHOS-telling

In april zijn in alle gemeenten in Holland Rijnland en bij betrokken (zorg-) partijen dak- en thuislozen geteld. Oktober 2024 zijn de uitkomsten van de telling bekend. Hieruit zal blijken (op basis van eerdere ervaringen in andere gemeenten van Nederland) dat er meer inwoners (alleenstaanden, gezinnen en jongeren) dakloos zijn dan nu bekend bij de gemeenten van Holland Rijnland. In 2025 wordt een Leidse Regio aanpak uitgewerkt in samenwerking met de andere gemeenten in Holland Rijnland. Aan de orde komt de huisvestingsbehoefte van de brede doelgroep daklozen. Tevens zal ook voor de specialistische voorzieningen voor opvang worden bekeken in welke mate er ontwikkeling of aanpassing van het aanbod noodzakelijk is.

Aanpak dak- en thuisloze EU-arbeidsmigranten

Het is van belang dat ook voor deze doelgroep dakloosheid zo veel als mogelijk voorkomen wordt. Dit ligt grotendeels niet binnen de invloed van het sociale domein, Maatschappelijke Zorg. Dit omdat het start met afspraken maken met uitzendbureaus en huisvestingsorganisaties van deze doelgroep. Eind 2024 organiseert de VNG voor de regio Holland Rijnland een 'beleid in één dag' sessie. Het doel van die dag is onder andere dat er een trekker wordt aangesteld die een integraal plan maakt op het brede vraagstuk arbeidsmigranten.

3.9.2 Doelenbomen

Beleidssterrein 9A Sociale binding en participatie

Doel	Prestatie	
9A1 Sociale binding en participatie van inwoners is hoog	9A1.1 Organiseren van een passend voorzieningenaanbod dat aansluit op de sociale situatie van de wijk	✓
	9A1.2 Organiseren van activiteiten die maatschappelijke participatie bevorderen en sociaal isolement voorkomen	✓
	9A1.3 Bevorderen van cliëntbetrokkenheid en participatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning	✓
	9A1.4 Opdracht geven voor het uitvoeren van de vijf basisfuncties voor lokale ondersteuning van vrijwilligerswerk	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 9A Sociale binding en participatie van inwoners is hoog
Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 9B Preventie

Doel	Prestaties	
9B1 Inwoners zijn zo zelfredzaam mogelijk	9B1.1 Organiseren van een samenhangend aanbod van informatieverstrekking, advies en cliëntondersteuning	✓
9B2 Gezondheidsproblemen worden voorkomen	9B2.1 Uitvoeren van wettelijke taken basisgezondheidszorg	✓
9B3 Iedere Leidenaar heeft een gezonde en actieve leefstijl	9B3.1 Leidenaars hebben kennis van een gezonde en actieve leefstijl	✓
	9B3.2 Leidenaars gaan verantwoord om met genotmiddelen	✓
	9B3.3 Leidenaars hebben een gezond gewicht	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 9B Preventie
Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 9C Ondersteuning

Doel	Prestatie	
9C1 Integraal zorg en ondersteuning op maat	9C1.1 Organiseren toegang zorg en welzijn door middel van sociale wijkteams	✓
9C2 Mensen met een beperking zijn in staat zelfstandig te leven	9C2.1 Organiseren van een samenhangend en passend aanbod van algemene Wmo-voorzieningen	✓
	9C2.2 Organiseren van een samenhangend en passend aanbod van maatwerk Wmo-voorzieningen	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 9C Ondersteuning
Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 9D Kwetsbare groepen

Doel	Prestatie	
9D1 Stabiele leefsituatie voor kwetsbare groepen	9D1.1 Uitvoering geven aan preventie en herstel t.a.v. verslaving en dak- en thuisloosheid	✓
	9D1.2 Uitvoering geven aan toeleiding naar zorg van mensen met verslavings- en psychiatrische problematiek en begeleiding van ex-gedetineerden en vreemdelingen in nood	✓
	9D1.3 Uitvoering geven aan opvang en huisvesting van kwetsbare groepen	✓
	9D1.4 Uitvoering geven aan beschermd wonen	✓

9D2 Verminderen van (de gevolgen van) huiselijk geweld	9D2.1 Uitvoering geven aan maatregelen die het voorkómen van geweld in huiselijke kring, het stoppen van geweld en het herstel van veiligheid in het huishouden of gezin bevorderen	✓
	9D2.2 Uitvoering geven aan opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 9D Kwetsbare groepen
Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.9.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 9 Maatschappelijke ondersteuning
(- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Budgettair neutraal	09.01	Maatschappelijke zorg Leidse regio 2023	L	S			-818			
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein P9	818			
	09.02	Maatschappelijke zorg Leidse regio 2024	L	S			-850			
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein P9	850			
Resultaat programma							0			

Bedragen * € 1.000

3.9.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers

Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

09.01 Maatschappelijke zorg Leidse regio 2023

Eind vorig jaar is er ruim € 1,25 miljoen opgenomen als een 'nog te betalen post 2023' voor eventuele nagekomen declaraties en compensaties zorgaanbieders Maatschappelijke zorg Leidse regio. Inmiddels zijn alle declaraties over 2023 afgewikkeld en valt een bedrag van € 981.000 van deze 'nog te betalen'-post vrij. Daarvan komt € 818.000 ten gunste van Leiden. Dit bedrag wordt gestort in de reserve Sociaal Domein. De overige € 163.000 wordt overgemaakt naar de andere Leidse regiogemeenten.

09.02 Maatschappelijke zorg Leidse regio 2024

De prognose van de uitgaven 2024 voor Maatschappelijke zorg Leidse regio (MZ LR) laat een voordeel zien van € 1,2 miljoen. De prognose van de kosten Wonen met ondersteuning valt op basis van de uitgaven in het eerste half jaar lager uit dan begroot. Hierdoor wordt een voordeel verwacht van € 840.000. Dit voordeel wordt veroorzaakt door een lager aantal cliënten in verband met overgang naar de Wet langdurige zorg, grote mate van scheiden wonen en zorg en lichtere indicaties. Tevens valt de geraamde financiële tegemoetkoming voor aanbieders Wonen met ondersteuning lager uit. Verschillende aanbieders Wonen met ondersteuning gaven vorig jaar aan op basis van de nieuwe indicaties de exploitatie van diverse voorzieningen niet sluitend te krijgen. Dit lijkt na uitvoeren van alle herindicaties mee te vallen. Naar verwachting valt de financiële tegemoetkoming hierdoor circa € 360.000 lager uit dan begroot. Het Leids aandeel van het voordeel op MZ LR bedraagt € 950.000. In de Kaderbrief 2024 is al een voorschot op dit voordeel genomen van € 100.000, daarom melden we nu een aanvullend voordeel van € 850.000. Dit voordeel wordt gestort in de reserve Sociaal Domein.

10

Werk en inkomen

Werk en inkomen

<i>Programmanummer</i>	10
<i>Commissie</i>	Werk en Middelen
<i>Portefeuille(s)</i>	Kansengelijkheid, Jeugd & Onderwijs Energie, Werk, Inkomen & Cultuur

De missie van het programma Werk en inkomen luidt:

Leiden wil een inclusieve stad zijn met een gunstig economisch klimaat, waarin alle Leidenaars kunnen deelnemen, zich kunnen ontwikkelen door middel van werk en maatschappelijke participatie en waar een vangnet is voor wie dat nodig heeft.

3.10.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Aanbieden volwasseneducatie

In 2024 zijn we vanuit de arbeidsmarktregio gaan samenwerken met werkgevers om de basisvaardigheden van hun werknemers te bevorderen. We zijn begonnen in de zorg, omdat daar veel vraag is naar werknemers en veel deelnemers aan de taallessen aangeven in de zorg te willen werken. Ook startten er in 2024 vier nieuwe NT1 groepen in de wijken.

Beleidsplan Armoede 2024-2026 "Samen Sterker"

Op 1 februari 2024 is het nieuwe beleidsplan Armoede 2024-2026 "Samen Sterker" vastgesteld. De raad wordt via de P&C cyclus geïnformeerd over het gebruik van de regelingen. In het najaar wordt het uitvoeringsplan Armoede door het college vastgesteld en ter informatie gedeeld met de raad. We zetten in op een groter bereik van inwoners met een laag inkomen.

Rekenkameronderzoek schuldhulpverlening

In mei 2024 heeft de rekenkamer het onderzoek naar het beleidsplan schuldhulpverlening afgerond. De conclusie van dit onderzoek is dat de schuldhulpverlening goed en professioneel wordt uitgevoerd. Er zijn een aantal aanbevelingen, waaronder het intensiever begeleiden van inwoners tijdens een schuldhulpverleningstraject om terugval te voorkomen. Daarnaast is het belangrijk dat er gebruik wordt gemaakt van het schuldenknooppunt en de verwijzingsindex schuldhulpverlening (VISH). De VISH is sinds half juni 2024 operationeel. Via deze verwijzingsindex kunnen deurwaarders zien of een inwoner schuldhulpverlening ontvangt zodat verdere incassomaatregelen opgeschort kunnen worden en er geen extra kosten berekend worden. De Raad heeft op 19 september 2024 een besluit genomen over het onderzoek.

Beleidsplan schuldhulpverlening

Eind 2024 leggen we aan de Raad voor om het beleidsplan schuldhulpverlening 'Eerder, beter, sneller' 2021-2024 met twee jaar te verlengen zodat vanaf 2027 de beleidsplannen armoede en schulden samengevoegd kunnen worden. Armoede en schulden hebben namelijk veel raakvlakken met elkaar, zoals visie en doelstelling, doelgroep, bereiken van inwoners, preventie, financiële educatie en vroegsignalering.

Leidse Sleutelpas

In juli 2024 heeft de gemeenteraad groen licht gegeven voor de invoering van de Leidse Sleutelpas, door financiële middelen te reserveren in de begroting voor de periode 2025-2028. Hierbij is de beoogde datum om

'live' te gaan 1 juli 2025. De raad heeft groen licht gegeven op basis van zowel een inhoudelijk als een financieel haalbaarheidsonderzoek.

De volgende stap bestaat eruit dat er een aanbestedingsprocedure wordt doorlopen om een stadspasaanbieder te contracteren. De verwachting is dat deze aanbestedingsprocedure in Q1 2025 resulteert in een definitieve gunning. Tijdens het proces van de aanbesteding betrekken we alle sociaalmaatschappelijke partners in de stad. Ook verkennen we de mogelijkheden om andere gemeenten binnen de Leidse Regio te laten aanhaken. De eerste helft van 2025 wordt benut om een implementatietraject te doorlopen.

Minima Effect Rapportage

In de eerste helft van 2024 heeft het Nibud Instituut in opdracht van de gemeente een Minima Effect Rapportage uitgevoerd. Deze rapportage is opgesteld naar aanleiding van de motie 23.0093.04 Meedoen met Sport en Cultuur. Op 24 juni is de rapportage met een collegebrief naar de raad gestuurd. Na het zomerreces volgde een tweede collegebrief waarin het college ingaat op de uitkomsten van de Minima Effect Rapportage en de beantwoording van de motie 'Meedoen met Sport en Cultuur'.

Pilot mondzorg

Binnen de pilot mondzorg wordt gezocht naar oplossingsrichtingen voor inwoners die mondzorg mijden vanwege financiële redenen. Deze landelijke pilot kent een samenloop met twee, door de gemeenteraad aangenomen, moties om te komen tot een specifiek project en beleidsregels voor inwoners die mondzorg mijden. In 2024 lag de focus op de analyse van het probleem en het formuleren van oplossingsrichtingen.

3.10.2 Doelenbomen

Beleidssterrein 10A Arbeidsparticipatie

Doel	Prestatie	
10A1 Leidenaren hebben werk en zijn daardoor minder uitkeringsafhankelijk	10A1.1 Inzetten van re-integratie en participatievoorzieningen	✓
	10A1.2 Aanbieden volwasseneneducatie	✓
	10A1.3 Inzetten dienstverlening voor jongeren, statushouders en migranten	⚠
10A2 Mensen met loonwaarde onder het wettelijk minimumloon werken zo regulier mogelijk	10A2.1 Inzetten sociale werkvoorziening	✓
	10A2.2 Inzetten beschut werk	✓
	10A2.3 Inzetten loonkostensubsidie	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10A Arbeidsparticipatie

10A1.3 Inzetten dienstverlening voor jongeren, statushouders en migranten

De warme overdracht tussen COA en gemeente staat onder druk door capaciteitsgebrek. Het docententekort loopt op, waardoor de doorlooptijd voor inburgering onder druk staat. Ook wordt de toegang tot het onderwijs voor jonge statushouders bemoeilijkt door o.a. het oplopende docententekort.

Beleidssterrein 10B Maatschappelijke participatie en ondersteuning minima

Doel	Prestatie	
10B1 Minima doen mee in de samenleving en raken niet in een sociaal isolement	10B1.1 Uitvoeren declaratieregeling en behandelen aanvragen overige participatie bevorderende voorzieningen	✓
10B2 Armoedebestrijding	10B2.1 Behandelen aanvragen individuele bijzondere bijstand en individuele inkomensvoorziening	✓
	10B2.2 Verstrekken (bijdrage in) premie Collectieve Ziektekostenverzekering Minima	✓
	10B2.3 Verstrekken tegemoetkoming kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie	✓
	10B2.4 Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	✓
	10B2.5 Subsidies minimabeleid	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10B Maatschappelijke participatie en ondersteuning minima

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 10C Inkomensvoorzieningen

Doel	Prestatie	
10C1 Leidenaren (18 t/m AOW-leeftijd) voor wie een financieel vangnet nodig is, ontvangen inkomensondersteuning	10C1.1 Behandelen aanvragen en beheer uitkeringen Participatiewet, loaw, loaz, Bbz- inkomensvoorzieningen	✓
	10C1.2 Uitvoeren fraudepreventie en opsporen uitkeringsfraude	✓
	10C1.3 Uitvoeren terugvordering en verhaal	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10C Inkomensvoorzieningen

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 10D Schuldhelpverlening

Doel	Prestatie	
10D1 Het ontstaan dan wel escalatie van problematische schuldensituaties is voorkomen	10D1.1 Uitvoeren van vroegsignalering, preventieve maatregelen, stabilisatietrajecten en budgetbeheer	✓
10D2 Problematische schuldensituaties zijn beheersbaar gemaakt en (zo mogelijk) opgelost	10D2.1 Uitvoeren schuldhelpverlening	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10D Schuldhelpverlening

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

3.10.3 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma 10 Werk en inkomen

(- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/Tegenvaller	10.02	Voorziening bijstandsdebiteuren	B	I			-1.000			
Budgettair neutraal	10.01	Energietoeslag/Minimabeleid	L	I			-2.000			
					Ja	Reserve Sociaal Domein	1.200			
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein	800			
	10.03	Energiebudget DZB	L	S			-47			
			B	S			47			
Resultaat programma							-1.000			

Bedragen * € 1.000

3.10.4 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

10.02 Voorziening bijstandsdebiteuren

Indien achteraf blijkt dat er teveel aan bijstand is uitgekeerd, ontstaat een vordering op de betreffende cliënt. In 2023 is er meer ontvangen op de bijstandsvorderingen dan verwacht (er wordt door cliënten dus meer van hun schuld terugbetaald). Als gevolg daarvan is het percentage oninbaar verlaagd van 60% naar 58%. Dit jaar wordt er wederom meer ontvangen dan verwacht. Als gevolg daarvan kan het percentage oninbaar verder worden verlaagd van 58% naar 55%. Dat leidt tot een incidentele vrijval in de voorziening bijstandsdebiteuren van € 1,0 miljoen.

Budgetneutrale wijzigingen:

10.01 Energietoeslag/minimabeleid

De energietoeslag 2023 van € 800 kon in de periode 1 januari tot 1 juni 2024 worden aangevraagd. De ambtshalve verstrekking had eind 2023 al plaatsgevonden. Er was een budget beschikbaar van € 3,1 miljoen, dat bestond uit een rijksbudget van € 2,3 miljoen plus € 0,8 miljoen afkomstig uit de reserve Sociaal Domein. De totale kosten van de verstrekkingen (inclusief reservering voor beroepszaken) plus uitvoeringskosten bedragen € 1,0 miljoen. De raming was gebaseerd op het aantal toegekende aanvragen bij de vorige energietoeslag. Daarnaast was een inschatting gemaakt van de extra kosten vanwege de verruiming van de doelgroep van 120% naar 130% van het sociaal minimum. Op het reguliere budget voor minimabeleid/bijzondere bijstand wordt een overschrijding verwacht van € 0,1 miljoen, met name vanwege de toename van het bereik van de doelgroep die in aanmerking komt voor de individuele studietoeslag. Het voordeel van per saldo € 2,0 miljoen wordt gestort in de reserve Sociaal Domein.

10.03 Energiebudget DZB

DZB verwacht een deel van het extra gekregen energiebudget (uit Kaderbrief 2023-2027) niet nodig te hebben in 2024, per saldo een meevaller van afgerond € 253.000. Het betreft een voordeel op de lasten van € 300.000. Door dat de kosten lager uitvallen, kan er ook minder aan de regiogemeenten worden doorberekend. Dat zorgt voor € 47.000 minder opbrengsten. De meevaller zal worden toegevoegd aan de centrale stelpost voor energie.

3.11 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien

3.11.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Deze paragraaf gaat over de bedrijfsvoering van de gemeente Leiden. Bedrijfsvoering vormt een beperkt onderdeel van de totale begroting, maar raakt de hele organisatie. Onder bedrijfsvoering verstaan we alle activiteiten die zorgen dat de gemeente haar belangrijkste taken kan uitvoeren.

De paragraaf bestaat uit twee delen:

1. Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio: over de samenwerking in de regio;
2. Organisatieontwikkeling gemeente Leiden: verder ontwikkelen van de hele organisatie.

1. Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio

Op 1 januari 2023 is de centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio van start gegaan. De Leidse regio bestaat uit de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. De gemeente Leiden doet de bedrijfsvoering voor deze gemeenten. De afspraken die hierover zijn gemaakt staan in de [Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio](#) en in dienstverleningsovereenkomsten (één per gemeente). De dienstverleningsovereenkomsten eindigen op 1 januari 2025. Daarom zijn we in 2024 begonnen deze te vernieuwen. De nieuwe overeenkomsten zullen in december 2024 getekend worden. Ze gaan op 1 januari 2025 in. De raad is hier in een collegebrief uitgebreider over geïnformeerd.

In de Centrumregeling staat dat deze in 2024 voor het eerst geëvalueerd wordt. In 2024 heeft een extern bureau een 'evaluatie light' uitgevoerd. Twee bevindingen: "Het is knap – en ongebruikelijk – dat de dienstverlening voorsnog niet heeft geleden onder de transitie." en "Dienstverlening was prima en is prima."

In de centrumregeling is afgesproken dat we samen met de regio een strategische bedrijfsvoeringsagenda gaan maken. Begin 2024 is het Strategisch Plan Bedrijfsvoering Leidse Regio opgeleverd. Hierin staan drie bedrijfsvoeringsthema's waar we de komende jaren met elkaar aan werken:

- Duurzame inzetbaarheid;
- Wendbare bedrijfsvoering;
- Digitale transformatie.

Deze drie thema's vormen vanaf de Begroting 2025 de basis voor de Paragraaf Bedrijfsvoering in de begroting en jaarstukken.

2. Organisatieontwikkeling

In de organisatieontwikkeling werken we met twee focusgebieden:

- Verbindend leiderschap
- Integraal en ketengericht samenwerken

We hebben diverse acties opgezet en uitgevoerd rond deze focusgebieden, waarbij het dagelijks werk van medewerkers en leidinggevenden centraal staat.

3.11.2 Financiële afwijkingen begroting 2024

Programma Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
Mee/Tegenvaller	AD.01	Groei en krimp van aantal accounts	L	I			467	0	0	0
			B	I			83	0	0	0
	AD.03	Ontwikkeling financieringslasten	L	S			-1.838			
			B	S			-159			
	AD.04	Inkomsten GPC/ Studio	L	S			300			

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2024	2025	2026	2027
	AD.06	Algemene uitkering	B	S			-2.272	0	0	0
	AD.07	Bijdrage BSGR 2024	L	S			375	0	0	0
Totaal Mee/Tegenvaller							-3.043	0	0	0
Budgettair neutraal	AD.02	Taakmutaties algemene uitkering gemeentefonds	L	S			4.845	0	0	0
			B	S			-4.845			
	AD.05	Vaatwassers kantines	L	S				0	0	0
Totaal Budgettair neutraal							0	0	0	0
Resultaat programma							-3.043	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.11.3 Toelichtingen afwijking begroting 2024

Mee- en tegenvallers:

AD.01 Groei en krimp van aantal accounts

De Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio bepaalt op 1 juli van een jaar de definitieve groei van de ambtelijke organisaties voor de afrekening van het lopende boekjaar. De groei of krimp ten opzichte van de vorige peiling wordt verrekend met Leiden en de partners Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. De groei of krimp van de partners is in Leidse begroting budgettair neutraal verwerkt. De telling van de Leidse medewerkers hebben wel een budgettair effect. Ten opzichte van de vorige meting is het aantal medewerkers in Leiden gegroeid met 40. Per medewerker wordt € 17.764 toegevoegd aan het budget van de Centrumregeling, in totaal € 710.560. Dit bedrag is voor 2024 incidenteel van aard.

- De plankosten clusters zijn gegroeid met 9 medewerkers. Hun groei bijdrage van € 159.876 wordt toegevoegd aan de aan de projecten door te belasten overhead.
- De overige clusters groeien per saldo met 31 medewerkers. Conform de uitgangspunten in Kaderbrief 2023-2027 wordt hun groei bijdrage incidenteel meegenomen als tegenvaller in 2024.

Per saldo bedraagt de tegenvaller € 550.684 voor 2024. Vanaf 2025 wordt voor de stijging van het aantal medewerkers rekening gehouden in de decentrale budgetten (budgetneutraal verrekend met de bijbehorende clusters). Overeenkomstig de uitgangspunten in de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio wordt ook nog 2,6% risico-opslag berekend over de groei en krimp van het aantal medewerkers. Voor Leiden bedraagt dit € 18.475. Dit bedrag wordt gedekt uit de bedrijfsvoeringsreserve concern.

AD.03 Ontwikkeling financieringslasten- en baten

Over 2024 is meer interne rente doorbelast naar de taakvelden dan was verwacht. Dit levert een voordeel bij de algemene dekkingsmiddelen. Tevens blijkt de financieringsbehoefte over 2024 lager uit te vallen. Dit heeft zowel effect op de rentelasten op nieuwe langlopende leningen als op de kortlopende rentelasten op het negatieve saldo op de rekening courant. Daarnaast verwachten we hogere rentebaten, voornamelijk door een positief banksaldo in het derde kwartaal. Het voordeel op de financieringslasten en- baten (treasury) komt voor 2024 in totaal uit op een bedrag van € 1.997.115.

AD.04 Inkomsten GPC/Studio

Binnen cluster IDA / bestuur en communicatie verzorgt het grafisch productiecentrum (GPC) voor de eigen organisatie vormgeving van communicatie-uitingen, rapporten etc. Hiervoor staan ook interne baten geraamd die door doorbelasting moeten worden terugverdiend. Deze omzet wordt al enige jaren niet gerealiseerd. Voor 2024 een tegenvaller van € 300.000. Het structurele knelpunt loopt mee in de nieuwe opbouw van de IDA-begroting waar het cluster op dit moment aan werkt. De conclusies hiervan en eventuele structurele knelpunten en keuzes (breder dan het GPC alleen) komen bij de volgende Kaderbrief 2025-2029 ter sprake.

AD.06 Algemene uitkering

De netto ontwikkeling van de algemene uitkering bedraagt voor 2024 afgerond € 2,3 miljoen voordelig. De belangrijkste oorzaak is het overschot op het BTW-compensatiefonds van € 1,6 miljoen. De raad is hierover in juli per brief geïnformeerd.

AD.07 Bijdrage BSGR 2024

Over 2024 is de verwachting dat er een tekort van circa € 375.000 ontstaat op de bijdrage aan de Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR). De kosten voor de BSGR zijn toegenomen door de groei van de stad en daarmee de groei van het aantal aanslagregels waarmee de bijdrage wordt bepaald. We nemen deze hogere kosten mee bij de bijstelling van de opbrengsten die we richting de Kaderbrief 2025-2029 uitvoeren. Deze kosten zullen dan (al dan niet deels) gedekt kunnen worden door extra opbrengsten lokale heffingen.

Budgetneutrale wijzigingen:

AD.02 Algemene uitkering gemeentefonds - taakmutaties meicirculaire 2024

In de meicirculaire van het gemeentefonds zijn 21 taakmutaties opgenomen (waarvan 16 relevant zijn voor gemeente Leiden). Het college heeft bij de Kaderbrief 2024-2028 de gemeenteraad hierover met een brief geïnformeerd. De taakmutaties worden verrekend met het overeenkomstige beleidsvelden.

Voor een toelichting verwijzen wij naar de brief:

Collegiebrief Ontwikkeling uitkeringen gemeentefonds

Taakmutaties meicirculaire	2024
1. Dienstverlening gemeenten aanpak armoede en schulden	300
2. Werkdrukverlaging jeugdbescherming	183
4. Compensatieregeling niet beoogde kosten jeugdzorg	-172
7. Wmo hulpmiddelen	28
8. Landelijke Vreemdelingen Voorziening	-121
9. Vrouwenopvang (DU)	25
10. Suppletie-uitkering Bommenregeling	155
11. Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	15
12. Veilige steden (DU)	30
17. Gemeentelijke antidiscriminatie voorzieningen	18
18. Nationaal actieplan dakloosheid	1.149
19. Regionale doelgroepspecifieke aanpak	137
20. Beschermd Wonen (IU)	1.884
21. Participatie (IU)	1.197
Taakmutaties < € 10.000 per saldo	16
Totaal	4.845
Onderstaande taakmutaties waren vooruitlopend op de meicirculaire al geraamd in de begroting 2024:	
13. LHBTI-emancipatiebeleid (DU)	20
14. Uitvoeringskosten Omgevingswet	346
Totaal	5.210

Bedragen x € 1.000 (-/- = nadeel)

Hoofdstuk 4

4 Paragrafen

4.1 Plankosten

Beheersing plankosten

De huidige opzet van plankosten heeft tot doel plankosten zowel in de fase voor aanvraag voorbereidingskrediet (vh kaderbesluit) als na aanvraag voorbereidingskrediet (vh kaderbesluit) inzichtelijk te maken, teneinde de beheersbaarheid te waarborgen. Om dit blijvend te monitoren zijn er overzichten voor lijn- en projectmanagers om de uren en de euro's in te zien. Daarnaast zijn voor de plankostenteams personeelstarieven berekend en wordt de casuïstiek gevolgd op naleving van deze systematiek. Plankosten worden zo goed en sober mogelijk geraamd, bij de kosten wordt sluitende dekking aangegeven, er zijn heldere afspraken gemaakt tussen teams voor de inzet van capaciteit. Bij overschrijdingen van geraamde plankosten wordt een besluit tot aanvullende dekking gevraagd en de stand van het krediet plankosten in definitiefase wordt gevolgd. Monitoren, evalueren en bijsturen van plankosten is en blijft van essentieel belang voor optimale beheersing van projectkosten.

Plankosten krediet in definitiefase

In de bijgevoegde tabellen treft u de stand van het krediet plankosten in definitiefase. Dit krediet wordt gevoed door een jaarlijkse onttrekking aan de reserve bedrijfsvoering plankosten en is ingesteld vanuit het oogpunt van transparantie, monitoring en bewaking. Bij elk projectplan definitiefase waarbij voor plankosten in definitiefase een beroep wordt gedaan op het plankostenkrediet, wordt in een separaat collegevoorstel plankostenkrediet aangevraagd. Deze werkwijze is voor het bestuur een goede grondslag voor enerzijds een betere beheersing van plankosten en anderzijds voor prioritering van de projectenportefeuille. Ofwel: het bestuur geeft keer op keer bewust fiat aan het investeren van voorbereidingstijd in projecten en weet precies hoeveel geld hiermee gemoeid is.

Op het moment dat er een aanvraag voorbereidingskrediet (voorheen Kaderbesluit) wordt genomen, worden de plankosten meegenomen in de totale lasten van het project en vloeien de reeds gemaakte plankosten in één keer terug in de reserve. Indien een project geen doorgang vindt, kunnen de kosten uiteraard niet worden meegenomen in de totale projectkosten. In dat geval vindt er geen terugstorting plaats in de reserve en kan dat bedrag niet opnieuw beschikbaar worden gesteld. In beide gevallen zal het project na aanvraag voorbereidingskrediet (voorheen Kaderbesluit) worden afgerond en uit het krediet worden gehaald. Er resteert voor dit jaar nog een bedrag van circa € 916.789 voor de plankosten van nieuwe projecten in definitiefase (onderstaande tabel).

Totaal beschikbaar tot en met 2023 via begroting	8.556.000
Opnieuw beschikbaar gesteld t/m 2024	7.021.021
Reeds afgesloten projecten in definitiefase in voorgaande jaren incl. 2024	-10.281.583
	5.295.438
2024 Begroting uit de reserve plankosten	608.000
Totaal beschikbaar	5.903.438

Projectomschrijving	Leids project of project Derden	B&W besluit	Uren tot kaderbesluit totaal	Begrote kosten tot kaderbesluit
Lopende projecten				€
Diamantplein e.o.	Leids project	BW19.0333	1.610	165.000
Aanvullende uren Diamantplein e.o.	Leids project	BW20.0336	1.771	186.000
2e Aanvullende uren Diamantplein e.o.	Leids project	BW21.0073	400	42.000
Westerpoort (vh Paardenwei)	Leids project/derden	BW19.0486	2.770	283.925
Aanv. budget onderz. kn Westerpoot	Leids project/derden	RB 20.0134	0	32.348
Aanv. uren Westerpoot	Leids project/derden	BW21.0129	2.829	297.075

Aanv. budget onderz.kn. Westerpoort	Leids project/derden	BW21.0129	0	150.652
2e aanv. uren Westerpoort	Leids project/derden	BW22.0252	2.892	321.000
2e aanv. budget onderz.kn. Westerpoort	Leids project/derden	BW22.0252		79.000
3e aanv. Uren Westerpoort	Leids project/derden	BW22.0536	1.802	200.000
Bedrijventerrein Vlietzone midden	Leids project	BW21.0279	2.857	300.000
Bedrijventerrein Vlietzone midden onderzoekskn	Leids project	BW21.0279		15.000
Aanvullend verzoek Bedrijventerrein Vlietzone Midden	Leids project	BW23.0314		180.000
Herinrichting openbare ruimte Verbeekstraat	Leids project	BW21.0412	710	74.500
Onderz. kn. herinr. OR Verbeekstraat	Leids project	BW21.0412	0	6.000
Aanvullend verzoek Verbeekstraat	Leids project	BW23.0232		56.500
Herontw. Rivierenbuurt in Meerburg	Leids project	BW22.0030	3.248	341.000
gerevolveerd voor Herontw Rieviernbuurt in Meerburg en het krediet Plankosten definitiefase verhoogd	Leids project	2e techn wijz2023		-200.000
gerevolveerd voor Herontw Rieviernbuurt in Meerburg en het krediet Plankosten definitiefase verhoogd	Leids project	Slotwijziging 2023		-287.600
Onderz. Kn. Herontw Rivierenbuurt in Meerburg	Leids project	BW22.0030		219.000
Geb. visie Willem de Zwijgerlaan	Leids project	BW22.0290	3.018	335.000
Geb. visie Willem de Zwijgerlaan onderzoekskosten	Leids project	BW22.0290		75.000
Aanvull plankosten Willem de Zwijgerlaan	Leids project	BW23.0308		430.000
Aanvull plankosten Willem de Zwijgerlaan	Leids project	BW23.0308		100.000
Aanvull uren Willem de Zwijgerlaan	Leids project	BW23.0061	1.622	180.000
Aanvull budget onderz. Kn. Willem de Zwijgerlaan	Leids project	BW23.0061		20.000
Parkeergarage M Kavels	Leids project	BW22.0458	468	51.920
Onderzoekskosten Parkeergarage M Kavels	Leids project	BW22.0458		201.800
Parkeergarage M Kavels	Leids project	BW23.0119		-34.000
Herhuisvesting muziekeducatie en - programmering	Leids project	BW22.0494	685	76.035
Onderz. Kn herhuisv muziekeducatie en -progr.	Leids project	BW22.0494		30.000
Aanvulling herhuisvesting Muziekeducatie en - programmering	Leids project	BW23.0581		245.000
Nieuwe Stadswerf	Leids project	BW 23.0350		171.000
Volkstuinen Oostvlietpolder uren	Leids project	BW 23.0387		141.755
Aanvulling Parkeergarage M Kavels	Leids project	BW 23.0582		78.000
Aanvulling Geb. Visie Willem de Zwijgerlaan	Leids project	WJT-216-2024		356.000
gerevolveerd voor vlietzone midden (besluitpunt 3e techn wijz)	Leids project	3e techn wijz 2024		-495.000
gerevolveerd voor vlietzone midden (besluitpunt 3e techn wijz)	Leids project	3e techn wijz 2024		-77.000
Totale onttrekking			26.681	4.346.910
Resterende bedrag voor 2024				1.556.528

Aanvraag onderweg, nog niet door college/raad besloten

Herinrichting Stationsplein en Stationsweg	Leids project	225.000
ROC vondellaan	Leids project	301.320
Herinrichting muziekeducatie Leiden	Leids project	113.419
Totaal aan aanvragen onderweg		639.739
Resterend voor nieuwe aanvragen		916.789

Plankosten krediet in definitiefase van infrastructurele werken

In de bijgevoegde tabellen treft u de stand van het krediet plankosten in definitiefase van projecten van infrastructurele werken. Dit krediet wordt gevoed door een jaarlijkse onttrekking aan de reserve bereikbaarheidsprojecten en is ingesteld vanuit het oogpunt van transparantie, monitoring en bewaking. Bij elk Projectplan definitiefase waarbij voor plankosten in definitiefase een beroep wordt gedaan op het plankostenkrediet, wordt in een separaat collegevoorstel plankostenkrediet aangevraagd. Deze werkwijze is voor het bestuur een goede grondslag voor enerzijds een betere beheersing van plankosten en anderzijds voor prioritering van de projectenportefeuille. Ofwel: het bestuur geeft keer op keer bewust fiat aan het investeren van voorbereidingstijd in projecten en weet precies hoeveel geld hiermee gemoeid is. Op het moment dat er een aanvraag voorbereidingskrediet (voorheen Kaderbesluit) wordt genomen, worden de kapitaallasten over de plankosten in definitiefase infra verrekend met de hiervoor begrote stelpost kapitaallasten. Indien een project geen doorgang vindt, kunnen de kosten uiteraard niet worden meegenomen in de totale projectkosten. In dat geval komen de lasten uit de definitiefase ten laste van het programma mobiliteit. Er resteert momenteel nog een bedrag van circa € 1.594.709.

Budget plankosten definitiefase infra 2021	5.543.531	
Budget plankosten definitiefase infra verhoging 2026 MIP	2.450.000	
Totale budget plankosten definitiefase infra 2020-2023		7.993.531
Beschikbaar 2021 eerste voortgangsrapportage RV 21.0067	1.000.000	
Beschikbaar 2021 tweede voortgangsrapportage RV 21.0094	1.000.000	
Beschikbaar 2022 tweede voortgangsrapportage RV 21.0094	1.000.000	
Beschikbaar 2024 tweede technische wijziging / Kaderbrief	1.000.000	
Totaal beschikbaar tot en met 2023 via begroting		4.000.000
Investeringsvolume MIP dekking reserve bereikbaarheidsprojecten		3.993.531

Projectomschrijving	Leids project of project Derden	Begrote kosten tot kaderbesluit
Lopende projecten		
Noord-Zuid Verbindingsas		492.000
Herinrichting kruising Grote Vink en Ontsluiting Voorschoten		165.000
Bijdrage Grote Vink		-25.000
Masterplan Houtkwartier (vierde technische wijziging)		80.000
Churchillaan		180.000
Spanjaardsbrug		165.000
Herinrichting Lammenschansweg		611.000
Ir Driessenstraat		324.940
Overschrijding Houtkwartier		1.712
Grote Vink		639
Spanjaardsbrug		110.000
Slimme knips, Knip Rijnzichtbrug		300.000

Totale onttrekking		2.405.291
Resterend krediet		1.594.709

4.2 Initiatieven derden

Plankosten - krediet Initiatieven derden

Het doel van het krediet Initiatieven derden is om bouwprojecten (initiatief ligt bij de marktpartij) vanuit de markt te faciliteren. Om deze bouwprojecten goed te kunnen faciliteren is het van belang dat snel ambtelijke capaciteit ingezet kan worden om zodoende kansrijke particuliere initiatieven te begeleiden en waar nodig om onderzoeken te laten verrichten. Middels het instellen van het krediet Initiatieven derden zijn aanloopkosten voorgefinancierd tot het sluiten van een anterieure overeenkomst. Het betreft kosten van ambtelijke inzet en onderzoekskosten (ook extern) die overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening verhaald moeten worden op de initiatiefnemer. Door het sluiten van een anterieure overeenkomst, afroaming van de meeropbrengst bij erfpachtconversie, extra opbrengsten uit grondverkoop of een exploitatieplan worden deze voorgefinancierde middelen van derden door de gemeente terugontvangen. Na ontvangst van deze bijdrage worden deze middelen teruggestort in het fonds zodat deze middelen opnieuw beschikbaar kunnen worden gesteld voor nieuwe initiatieven vanuit de markt. Kortom, hetzelfde geld kan in meerdere projecten worden geïnvesteerd. Het krediet Initiatieven derden is hiermee een revolverend fonds. In de onderstaande tabel is de actuele stand van het krediet initiatieven derden opgenomen. Dit krediet wordt gevoed door onttrekkingen aan de reserve Grondexploitaties. Per 2023 is vanuit de reserve Grondexploitaties in totaal € 5,5 miljoen beschikbaar gesteld. Elke projectopdracht - waarbij voor voorfinanciering een beroep wordt gedaan op het krediet Initiatieven derden - wordt aan het managementteam van het cluster Stedelijke Ontwikkeling ter vaststelling aangeboden. Deze werkwijze is een goede grondslag voor enerzijds een goede beheersing van plankosten en anderzijds voor prioritering in de projectenportefeuille. Ofwel: vanuit het cluster Stedelijke Ontwikkeling wordt keer op keer bewust toestemming gegeven aan het investeren van voorbereidingstijd in projecten en weet precies hoeveel geld hiermee gemoeid is.

Indien akkoord wordt gegeven om vanuit de gemeente te werken aan een project sluit de gemeente met de initiatiefnemer een intentieovereenkomst af. Hierin wordt alvast een eerste tegemoetkoming in de kosten overeengekomen (deze bijdrage wordt verrekend met de uiteindelijk te verhalen kosten). Als een initiatief (de projecten van voor vaststelling Nota Kostenverhaal) niet leidt tot een uitvoerbaar plan kunnen de gemaakte kosten niet verhaald worden. In dat geval zullen de middelen die beschikbaar zijn gesteld uit het krediet initiatieven derden definitief voor rekening van dit krediet komen en zijn ze dus 'verloren' voor andere nieuwe initiatieven. Om dit soort tegenvallers te voorkomen is een werkwijze geïntroduceerd waarbij de gemeente alleen plankosten maakt wanneer een zogenaamde intentieovereenkomst is gesloten. In deze gevallen wordt vanuit het krediet Initiatieven derden geen middelen meer voorgefinancierd. Dit betekent dat het krediet Initiatieven derden straks alleen nog wordt gebruikt voor voorfinanciering plankosten waarbij een gemeentelijke grondverkoop dan wel erfpachttuitgifte aan de orde is.

Huidige stand krediet

Het beschikbare budget voor nieuwe initiatieven is per augustus 2024 € 371.428, zie onderstaande tabel. In 2024 is per eind augustus afgerond € 225.000 teruggevloeid in het fonds. Naast revolverende middelen zijn er ook middelen die niet terugvloeien (per 2024 € 457.818). Dit betreft het project LEAD Monuta waar kosten zijn gemaakt als gevolg van een WOB-verzoek. Deze kosten zijn niet verrekenbaar met de betreffende initiatiefnemer. Daarnaast zijn er bij de projecten Rooseveltstraat, Hoflaan, Corantijnstraat en Diamantplein extra plankosten gemaakt die niet voor rekening van de initiatiefnemer zijn. Dit onder andere als gevolg van scope wijziging projecten en niet doorgaan van initiatieven vanuit de gemeente.

	Bedrag in euro's
Totaal beschikbaar gesteld vanuit de reserve grondexploitaties per 2024	5.500.000
Revolverende middelen 2024 (verwerkt in begroting)	6.153.015
Totaal beschikbaar	11.653.015

Projectomschrijving projecten	Begrote kosten tot sluiten anterieure overeenkomst
Totaal afgesloten PID projecten:	6.433.245

Openstaande projecten:	
PID Ontwikkeling Rooseveltstraat	461.000
PID Toussaintkade	224.000
PID Ter Haarkade 1	197.000
PID Lorentzkade fase 2	487.154
PID Sumatra	258.225
PID Watergeuskade	494.637
PID Vondelkwartier (Motorhuis Plesmanlaan)	823.174
PID Initiatief Brahmslaan 80	130.000
PID Mary Zeldenrustlaan	263.000
PID Bizetpad	395.000
PID Barthen	85.000
PID Verbeekstraat	334.250
PID Plexus Kaiserstraat	50.000
PID Opaalstraat	220.000
PID Archimedesweg	100.000
PID Zernikedreef	70.000
PID Pesthuislaan	120.000
PID Werninkterrein 2.0	360.000
Totaal onttrekking	11.505.685
Resterend bedrag voor 2024 en verder	371.428

4.3 Personele lasten en externe inhuur

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de kosten van de externe inhuur ten opzichte van de totale personele lasten. In de begroting van 2024 is een streefpercentage externe inhuur van 18,2% opgenomen. Dit percentage inhuur is gebaseerd op de landelijke realisatie van de 100.000+ gemeenten volgens gegevens uit de Personeelsmonitor 2022 van de VNG. Dit is bij het opstellen van de begroting het laatst bekende percentage.

Hoe berekenen we het percentage?

Bij de berekening van dit percentage worden, conform de methode gehanteerd in de Personeelsmonitor, de uitgaven van de externe inhuur berekend als percentage van de totale uitgaven voor personele lasten en externe inhuur.

Externe inhuur is de inhuur van andere dan de eigen of een andere ambtelijke organisatie.

De interne inhuur van medewerkers wordt dus niet meegeteld. Dit omdat de interne inhuur van de ambtelijke organisaties als kosten en inkomsten voor de overheid tegen elkaar wegvallen.

Wat is de prognose voor 2024?

De prognose voor de personele lasten en de lasten van de externe inhuur voor 2024 is als volgt:

Totaal uitgaven personele lasten: € 153.819.345

Totaal uitgaven externe inhuur: € 34.990.509

Percentage externe inhuur: 18,5%

Het percentage externe inhuur is gelijk aan het resultaat van vorig jaar, maar iets hoger dan bij de begroting verwacht (18,2%). De meeste organisatieonderdelen blijven ruim onder het streefpercentage. De belangrijkste redenen om in te huren zijn: het realiseren van (tijdelijke) projecten, er is specialistische kennis nodig, vervanging bij ziekte en krapte op de arbeidsmarkt waardoor een vacature moeilijk in te vullen is.

4.4 Bedrijfsvoeringsreserve concern

De bedrijfsvoeringsreserve concern heeft als primaire functie het opvangen van jaarlijkse fluctuaties in de bedrijfsvoering en heeft om die reden een egaliserend karakter. Secundair wenden we deze reserve aan ter oplossing van knelpunten in de bedrijfsvoering. De voeding van deze reserve is o.a. het resultaat op de bedrijfsvoering bij de jaarrekening.

Tabel 1:

Bedrijfsvoeringsreserve concern	2024
Huidige stand reserve	3.895.000
Vervanging Financieel systeem*	-1.900.000
Open Toegankelijke Overheid (OTO) en Wet Open Overheid (WOO)*	-100.000
Business Continuity Management (BCM) onderzoek kritische processen*	-100.000
Project Diversiteit & Inclusie*	-50.000
Interne Communicatie Leiden in Verbinding (LIV)*	-50.000
Stimulans en begeleiding Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)*	-70.000
	1.625.000

* Deze posten zijn in Kaderbrief 2023-2027 al besloten en verwerkt in de begroting 2024.

Tabel 2:

Bedrijfsvoeringsreserve concern	2024
Stand reserve	1.625.000
Budgetoverheveling Sociaal Intranet (2023)	-100.000
Tijdelijke managerd BMO	-94.000
Business Continuity Management (BCM) onderzoek kritische processen (extra budget 2024)	-30.000
Project VPT (Veiligheid Publieke Taak)	-85.000
Opzet Subsidie Servicepunt (SSP)	-140.000
Risicobijdrage centrumregeling	-1.067.000
Bijdrage Lakenhal	- 70.000
Verwachte stand per 31-12-2024	39.000

In het tweede kwartaal inventariseren we de aanvragen voor budgetten die gedekt moeten worden uit de Bedrijfsvoeringsreserve concern. In tabel 1 zijn de aanvragen die in 2023 zijn gedaan en al verwerkt in de begroting 2024 vermeld. In tabel 2 staan de aanvragen vermeld die in 2024 zijn gedaan. De administratieve verwerking van in tabel vermelde aanvragen van de onttrekkingen voor jaarschijf 2024 wordt meegenomen in deze Tweede Voortgangsrapportage.

Toelichting mutaties (tabel 2):

- Budgetoverheveling Sociaal Intranet (2023). In 2023 waren middelen beschikbaar gesteld die niet helemaal zijn besteed. In 2024 besteden we dit budget t.b.v. het Sociaal Intranet.
- Tijdelijke extra manager voor cluster BMO ter ondersteuning van het huidige management.
- Business Continuity Management (BCM) Voor dit project was al € 100.000 gereserveerd in 2024 . In 2024 is € 30.000 extra nodig voor de voorzetting van het project.
- Project VPT (Veiligheid Publieke Taak). Het project betreft de onveiligheid van buitenaf en niet de onveiligheid die we intern kunnen voorkomen. Dit budget is nodig voor het opstellen van een actieplan.
- Opzet Subsidie Servicepunt (SSP). Het budget is bestemd voor het opzetten en inrichten van een subsidie-servicepunt. De organisatie kan hier terecht voor vragen over Provinciale, Nationale en Europese subsidies.
- De risicobijdrage in de centrumregeling over 2024 bedraagt € 1.067.000.
- Voor de Lakenhal is tijdelijk een extra bijdrage beschikbaar gesteld van € 70.000.

4.5 Taakstellingen

De raad wordt via de planning- en controlcyclus over de voortgang van de realisatie van de taakstellingen geïnformeerd. In deze paragraaf geven we een overzicht van de hoogte van taakstellingen in 2024, de wijzigingen en de wijze waarop wij nog openstaande taakstellingen in 2024 willen realiseren.

Voor jaarschijf 2024 zijn er op dit moment geen openstaande taakstellingen.

4.6 Halfjaarlijkse MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG)

Met deze paragraaf geeft het college invulling aan de motie uit 2014 om twee keer per jaar te rapporteren over de grondexploitaties. Dit vindt éénmaal plaats in het “Meerjaren Perspectief Grondexploitaties” (MPG) als onderdeel van de jaarstukken, dus eerstvolgend in het MPG 2025. De tweede rapportage betreft een actualisatie op hoofdlijnen en vindt plaats na het zomerreces en voor de begroting. De bijgestelde resultaten van de tweede actualisatie op hoofdlijnen worden niet tussentijds, middels een begrotingswijziging geformaliseerd. Hiervoor is het nodig dat de gemeenteraad alle geactualiseerde versies van de grondexploitaties afzonderlijk vaststelt. Dit gebeurt één keer per jaar samen met het opstellen van het MPG en de jaarstukken.

Resultaten en risico's

Onderstaande tabel 1.1 toont de resultaten zoals vastgesteld bij het MPG 2024 en vergelijkt deze met de resultaten op 01-07-2024. De resultaten van 01-07-2024 zijn opgesteld op basis van ontwikkelingen die zich het afgelopen half jaar hebben voorgedaan en op eventuele hernieuwde inzichten. Gedetailleerde informatie over de grondexploitaties is vertrouwelijk beschikbaar.

Nr.	Projectnaam	MPG 2024 NCW	MPG 01-07 2024 NCW	Vershil NCW (- = nadeel)
1	Rhijnvreugd	-61.796	-61.796	0
2	Bizetpad		-515.906	-515.906
8	Telderskade/ vijfhoven		-438.785	-438.785
9	Lammenschansdriehoek	-5.884.093	-5.877.239	6.854
19	Groenordhallen	-878.371	-871.985	6.386
45	Stationsgebied K1 t/m K5 & M1-3	-3.277.768	-3.263.439	14.329
	Bouwgronden in exploitatie	-10.102.028	-11.029.150	-927.122

Tabel 1.1 Resultaten MPG 2024 versus resultaten MPG-halfjaar 2024 (Bouwgrond in exploitatie, BIE)

In 2024 zijn er twee grondexploitaties vastgesteld door de raad en in uitvoering gegaan; Vijfhoven en Bizetpad. De grondexploitatie Vijfhoven is op 16 januari 2024 geopend, met daarbij behorend krediet. De grondexploitatie Vijfhoven kent een negatief netto contant saldo op 1 juli 2024 van - € 438.785. De grondexploitatie Bizetpad is op 26 maart 2024 geopend, eveneens met daarbij behorend krediet. De grondexploitatie Bizetpad kent een negatief netto contant saldo op 1 juli 2024 van - € 515.906. De overige grondexploitatiebegrotingen zijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van 1 januari 2024.

Niet alleen kunnen de resultaten wijzigen door nieuwe omstandigheden en inzichten. Ook het risico- en kansenprofiel van de projecten is dynamisch. Daarom worden de risico's en kansen per project meerdere keren per jaar geactualiseerd. Het actualiseren van de algemene risico's staat in het teken van de parameters voor kosten-, opbrengsten- en rentefluctuaties. Deze risico's worden onder de algemene risico's geschaard omdat het buiten de invloedssfeer van de gemeente ligt. Er zijn op dit moment geen nieuwe inzichten die aanleiding geven tot een tussentijdse actualisatie van de algemene risico's.

De actualisatie van de projectspecifieke risico's per 1 juli 2024 heeft geleid tot aanpassing van de risicobedragen. Voor de projecten Rhijnvreugd en Groenordhallen zijn de risico's ongewijzigd gebleven. De projecten Bizetpad en Telderskade/Vijfhoven zijn in het eerste halfjaar van 2024 in uitvoering gegaan, wat resulteert in een gezamenlijk risicobedrag van circa € 727.000 ten opzichte van het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2024. Bij de Lammeschansdriehoek zijn de risico's afgenomen met circa € 117.000. In het Stationsgebied zijn de risico's daarentegen toegenomen met circa € 550.000, voornamelijk door verhoogde risicoprofielen voor het Morspoortgebied en K5. Dit leidt tot een algehele verslechtering van het risicoprofiel met circa € 1.159.000. Indien de in 2024 geopende grondexploitaties buiten beschouwing worden gelaten, is het risicoprofiel toegenomen met per saldo € 432.000.

Nr.	Projectnaam	MPG 2024 Risiko's	MPG 01-07-2024 Risiko's	Vershil (- = nadeel)
1	Rhijnvreugd	-53.000	-53.000	-
2	Bizetpad		-94.000	-94.000
8	Telderskade/ vijfhoven		-632.500	-632.500
9	Lammenschansdriehoek	-2.152.456	-2.035.000	117.456
19	Groenordhallen	-29.830	-29.830	-
45	Stationsgebied K1 t/m K5 & M1-3	-2.695.200	-3.245.000	-549.800
	Bouwgronden in exploitatie	-4.930.486	-6.089.330	-1.158.844

Tabel 1.2 Risiko's MPG 2024 versus resultaten MPG-halfjaar 2024 (BIE)

Het manifesteren van een risico heeft een verslechtering van het saldo van de grondexploitatie tot gevolg. Dit leidt bij negatieve grondexploitaties tot een benodigde aanvullende verliesvoorziening. Om hierop voorbereid te zijn wordt voor de projecten in uitvoering (Bouwgronden In Exploitatie, BIE) een risicoreservering getroffen gelijk aan het berekende risicobedrag. De reserve 'Risiko's projecten in uitvoering vormt binnen het Vermogensbeheer Grondexploitaties de weerstandscapaciteit voor actieve grondexploitaties. Dotatie aan de reserve Risiko's projecten in uitvoering vindt, na besluitvorming in de gemeenteraad, plaats vanuit de reserve Grondexploitaties ten koste van het vrij besteedbaar vermogen. Ook dit gebeurt één keer per jaar via het vaststellen van het MPG als onderdeel van de jaarstukken.

Nr.	Projectnaam	Vershil Saldo NCW	Vershil Saldo Risiko's	Vershil saldo grondexploitatie incl. risiko's (- =nadeel)
1	Rhijnvreugd	0	-	0
2	Bizetpad	-515.906	-94.000	-609.906
8	Telderskade/ vijfhoven	-438.785	-632.500	-1.071.285
9	Lammenschansdriehoek	6.854	117.456	124.310
19	Groenordhallen	6.386	-	6.386
45	Stationsgebied K1 t/m K5 & M1-3	14.329	-549.800	-535.471
	Saldo	-927.122	-1.158.844	-2.085.966

Tabel 1.3 Beoordeling resultaten MPG-saldo grondexploitatie incl. risiko's

Voortgang jaarschijf 2024

De te verwachten resultaten per 1 juli 2024 bieden geen aanleiding om de begroting van de lopende grondexploitaties voor het jaar 2024 aan te passen ten opzichte van de prognose in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2024.

Hoofdstuk 5

5 Overzicht reservemutaties

Hieronder staat de specificatie van de mutaties in reserves zoals die in deze voortgangsrapportage opgenomen zijn.

Storting: Positief bedrag is verhoging van de storting - negatief bedrag is verlaging van de storting

Onttrekking: Positief bedrag is verlaging van de onttrekking - negatief bedrag is verhoging van de onttrekking

Reserve	Omschrijving	Storting/ Onttrekking	2024	2025	2026	2027
Concernreserve	Resultaat 2de Voortgangsrapportage 2024	Storting	3.365.753	-	-	-
Egalisatiereserve inkomsten bouwleges	W0604 Bouwleges	Storting	2.000.000	-	-	-
Egalisatiereserve inkomsten bouwleges	W0605 Woningmarktregulering	Storting	500.000	-	-	-
Egalisatiereserve inkomsten bouwleges	W0608 Omgevingswet	Onttrekking	-134.400	-	-	-
Reserve afschrijvingen investeringen	W0402 Fietsroute Rijndijken	Storting	150.000	-	-	-
Reserve afschrijvingen investeringen	W0602 Renovatie Molen de Valk	Storting	340.000	-	-	-
Reserve afschrijvingen investeringen	W0609 Sumatrastraat 195	Storting	1.152.332	-	-	-
Reserve afschrijvingen investeringen	W0702 Noachstraat 2	Storting	550.000	-	-	-
Reserve afschrijvingen investeringen	W0802 Stroomvoorziening evenementen	Storting	100.000	-	-	-
Reserve afschrijvingen investeringen	W0803 Res stim schaatssport	Storting	-	2.390	2.413	2.438
Reserve afschrijvingen investeringen	W0402 Fietsroute Rijndijken	Onttrekking	-	-3.750	-3.750	-3.750
Reserve afschrijvingen investeringen	W0602 Renovatie Molen de Valk	Onttrekking	-	-	-13.600	-13.600
Reserve afschrijvingen investeringen	W0609 Sumatrastraat 195	Onttrekking	-	-	-28.808	-28.808
Reserve afschrijvingen investeringen	W0702 Noachstraat 2	Onttrekking	-	-22.000	-22.000	-22.000
Reserve afschrijvingen investeringen	W0802 Stroomvoorziening evenementen	Onttrekking	-	-10.000	-10.000	-10.000
Reserve afschrijvingen investeringen	W0803 Reserve stimulering schaatssport	Onttrekking	-25.000	-	-	-
Reserve bovenwijkse voorz. Grondbedr.	W0607 Restsaldi reserves	Onttrekking	-193.597	-	-	-
Reserve compensatie instandhouding molen	W0606 Instandhouding molens	Storting	180.000	-	-	-
Reserve exploitatie Oppenheimstraat	W0607 Restsaldi reserves	Onttrekking	-52.228	-	-	-
Reserve grondexploitaties	W0607 Restsaldi reserves	Storting	358.913	-	-	-
Reserve grondexploitaties	W0609 Sumatrastraat 195	Onttrekking	-1.152.332	-	-	-
Reserve herstruct.woongebieden SvZ&V	W0607 Restsaldi reserves	Onttrekking	-16.077	-	-	-
Reserve Holland Rijnland	W0101 Holland Rijnland	Onttrekking	-140.378	-	-	-
Reserve Molen de Valk / Erfgoed Leiden	W0602 Renovatie Molen de Valk	Onttrekking	-340.000	-	-	-
Reserve Molen de Valk / Erfgoed Leiden	W0602 Renovatie Molen de Valk	Onttrekking	34.697	34.697	34.697	34.697

Reserve	Omschrijving	Storting/ Onttrekking	2024	2025	2026	2027
Reserve ontsluiting van groengebieden	W0607 Restsaldi reserves	Onttrekking	-24.791	-	-	-
Reserve parkeren	W0401 Verlichting parkeergarage Ringkade	Onttrekking	-	-5.500	-5.450	-5.400
Reserve parkeren	W0404 Haarlemmerstraat parkeergarage	Onttrekking	-	-	-	-264.002
Reserve parkeren	W0609 Sumatrastraat 195	Onttrekking	-	-	-5.500	-5.450
Reserve Sociaal Domein	W1001 Energietoeslag 2023	Storting	1.200.000	-	-	-
Reserve Sociaal Domein	W0701 Jeugdhulp en PGB Jeugd	Onttrekking	50.000	-	-	-
Reserve Sociaal Domein	W0901 Maatschappelijke Zorg Leidse Regio 2023	Onttrekking	818.000	-	-	-
Reserve Sociaal Domein	W0901 Maatschappelijke Zorg Leidse Regio 2024	Onttrekking	850.000	-	-	-
Reserve Sociaal Domein	W1001 Energietoeslag 2023	Onttrekking	800.000	-	-	-
Reserve sociale huurwoningen	W0607 Restsaldi reserves	Onttrekking	-15.951	-	-	-
Reserve sportstimulering schaatsen	W0803 Reserve stimulering schaatssport	Storting	25.000	-	-	-
Reserve Stedelijke Ontwikkeling	W0607 Restsaldi reserves	Onttrekking	-56.269	-	-	-
Totaal			10.323.672	-4.163	-51.998	-315.875

